

ECONOMISCH- STATISTISCHE BERICHTEN

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

37E JAARGANG

WOENSDAG 12 NOVEMBER 1952

No 1851

COMMISSIE VAN REDACTIE

*Ch. Glasz; H. W. Lambers; J. Tinbergen;
F. de Vries; C. van den Berg (secretaris)
Redacteur-Secretaris: A. de Wit.*

Assistent-redacteur: J. H. Zoon

COMMISSIE VAN ADVIES VOOR BELGIË

*J. E. Mertens; J. van Tichelen;
R. Vandeputte.*

INHOUD

	Blz.
Wat staat in het „Groenboek“? door Mr K. P. van der Mandele	864
Het reële beschikbare inkomen van enkele sociale groepen in Nederland door J. C. Wijnmaalen	866
De vierde zitting van de Commissie voor Internationaal Recht (II) door Prof. Mr Dr J. P. A. François	871
Verschuivingen in de wederzijdse handel in connectie van de Benelux-landen door A. H. Ponfoort	873
Aantekeningen:	
De na-oorlogse ontwikkeling der Amerikaanse investeringspositie door Dr F. J. van Hoek	875
Is ons cijfersysteem oneconomisch? door Drs M. A. J. M. Matthyssen	877
Geld- en kapitaalmarkt door Drs J. C. Brezet	878
Statistieken:	
Wisselkoersen	879
Interim-prijsindexcijfers van het gezinsverbruik in Nederland	879

Dezer dagen

verslagen, de Democratische kandidaat voor de Presidentsverkiezingen in de Verenigde Staten behaalde een totaal van 26.549.961 stemmen. De Republikeinse kandidaat 32.995.608, dus 55,4 pCt. Ook de volksvertegenwoordiging slaat door naar de Republikeinse zijde. In geen twintig jaar heeft de Republikeinse olifant zo triomfantelijk getrompetterd. Doch heeft men de olifant willen kiezen of zijn huidige kornak?

Verslagen, al zegt hij weinig, gaat de eerste Secretaris-generaal van de Verenigde Naties heen. Heeft hij ooit een kans gehad, zal hij een ander een betere kans laten? Elke leider, die in deze groep onbeweeglijke mammoeten en mastodonten beweging wil brengen, zal ongelukkig staan.

Dit blijft werk voor een wonderdokter, als Faust. Zijn naamgenoot, het schip Faustus, heeft een sterk stuk bestaan, door in zijn eentje de Waterweg te blokkeren. In dit geval zal niemand „Zum Augenblicke sagen: verweile doch, du bist so schön“. Het enige mooie hieraan is wellicht de springvloed van koppige onwil, om zich door de natuur niet te doen temmen, die hierbij loskwam.

Een springvloed, die om een gelukkiger reden, ook door Canada gaat. Zo mild is de natuur geweest, dat men niet weet, hoe de graanoogst te bergen. De gebleken onzekerheid van onze Rijnaken zal helaas de gedachte aan deviezenopbrengst van drijvende pakhuizen niet doen gediijen.

Onze deviezenopbrengst gediide toch niet in October, voor het eerst in maanden was er een bescheiden tekort op de afrekening met de Europese Betalings-Unie. Doch daarover heerst geen verslagenheid, naar het seizoen zit de wind in de goede hoek, al schijnt de stormkracht van vorige maanden af te flauwen.

In Zweden is men overtuigd, dat dit afflauwen niet van korte duur zal zijn; conjuncturele berichten uit die richting spreken van conjunctuurstabilisatie op lager peil. Desondanks is de Zweedse Regering van plan de creditbeperking tegenover het particuliere bedrijfsleven te verscherpen. Wellicht meer met structurele dan met conjuncturele bedoelingen.

Structureel of conjunctureel, de Franse Regering is na de prijzenorkaan van de midzomer in de lij gekomen. De groothandelsprijzen, inzonderheid van levensmiddelen, zijn duidelijk gedaald. Als hij ondertussen weer niet in ander tegentij was geraakt, had de Minister-president zowaar het „luctor et emergo“ kunnen debiteren. Dat hij, zoals het buigend riet, niet licht wordt omgeblazen, staat thans wel vast.

Blazen, maar ook krabben. De tweedracht onder de Engelse oppositie is nog niet voorbij. Dit neemt niet weg, dat men de Engelse kanselier, die meent het schip aardig in gang te hebben, eendrachtig heeft verweten, dat hij van een labberkoelte profiteert. Een dergelijk verwijt klinkt wat vreemd; it is an ill wind, that blows nobody good.

KAS ASSOCIATIEN.V.

SPIJSTRAAT 172, AMSTERDAM-C

BETALEN • BEWAREN • BEHEREN

Incasso van kwitanties en
handelsswissels

beschikbare krachten

ECONOOM

39 jaar, reeds in het bezit van de acte M.O. Staathuishoudkunde en Statistiek (1951), binnenkort zijn Universitaire studie beëindigend (economisch-publiekrechtelijk doct. ex.), vóór zijn studie laatstelijk, 1940-1948 in verschillende vnl. organisatorische functies werkzaam geweest in (semi) overheidsdienst, zou gaarne reeds in contact treden over een positie, eventueel reeds gedeeltelijk werkzaam zijn, dan wel met tijdelijke functie of opdracht worden belast. Brieven onder no. 25987, Recl. Advies- en Advert.bur. „Die Haghe" N.V. Plein 11, Den Haag.

N.V. BELEGGING MAATSCHAPPIJ VOOR SOCIALE FONDSEN

De afdigteprijs per aandeel van f 1000.— nominaal is op ultimo October j.l. vastgesteld op f 1101,97. Voor toetreding inlichtingen bij de Directie:

N.V. Hollandsche Belegging en Beheer Maatschappij,
Keizersgracht 706, Amsterdam — Telefoon: 35173, 35634.

HANDEL-MAATSCHAPPIJ

H. Albert de Bary & Co. N.V.

AMSTERDAM-C. • HEERENGRACHT 450

Alle Bankzaken

INTERNATIONAAL HANDELSCONTACT
FINANCIERING VAN DE BUITENLANDSE HANDEL

R. MEES & ZONEN

A° 1720

BANKIERS & ASSURANTIE-MAKELAARS

ROTTERDAM

AMSTERDAM - 's-GRAVENHAGE
DELFT - SCHIEDAM - VLAARDINGEN

diversen

Aangeb. SIMCA ARONDE,
bouwj. 1951. In goede st. L.
A. de Vries, Makkinga 26
(Fr.), Tel. 2.

Te koop Vauxhall '48 met
autohoes, 6 cyl., benzine 1 :
9%. In- en uitwendig in pr.
staat. Dr. Metzgerstraat 36,
Zandvoort. Tel. 2535.

vacatures

Het Economisch Technologisch Instituut in
Limburg vraagt een

SOCIAAL-GEOGRAAF

Te benoemen medewerker moet na korte proeftijd in staat zijn o.a. onderzoekingen op sociaal-geografisch en statistisch gebied te doen en rapporten daarover samen te stellen. Vereist: academische opleiding en goed stylist. Gewenst: enige jaren praktijk. Aanstelling in tijdelijk dienstverband. Sollicitaties met uitvoerige inlichtingen te richten aan: directeur ETIL, St. Servaasklooster 39, Maastricht.

Koninklijke
Nederlandsche
Boekdrukkerij
H. A. M. Roelants
Schiedam.

*Adverteer
regelmatig*

DE ARTIKELLEN VAN DEZE WEEK

Mr K. P. VAN DER MANDELE, Wat staat in het „Groenboek“?

„Staat in het „Groenboek“ iets nieuws?“ Is het de Engelsen eindelijk gelukt de Amerikanen en een groot gedeelte van het Westen van de juistheid van een politiek te overtuigen, die zij sedert jaar en dag nastreven? De Engelsen gaan sedert 1945 onwrikbaar op hun doel af, de Duitsers in een nieuwe evenwichtsgroepering te betrekken; liefst „a balance of power à l'anglaise“ en zo niet „a balance of power à l'anglo-américaine“. De Amerikanen daartegenover hoopten de Duitsers als stoottroep en economische voorpost in Europa te kunnen gebruiken in hun strijd met de Sowjet-Unie. Misschien was het de eerste werkelijk grote vergissing die Stalin de laatste tijd begaan heeft om te veronderstellen, dat een breuk Engeland-Amerika binnen het bereik der mogelijkheden ligt. Wanneer straks Amerika en Engeland hun „Groenboek“ zullen publiceren, dan zal hoogstwaarschijnlijk geen opzienbarend nieuws daaruit voor de dag komen. Hoogstens zullen zij eindelijk een gemeenschappelijke techniek gevonden hebben, om hun aloude doel te verwezenlijken: aan de gedachte van de geestelijke vrijheid en van de menselijke waardigheid een nieuwe impuls en een nieuw arbeidsveld te geven.

J. C. WIJNMAALEN, Het reële beschikbare inkomen van enkele sociale groepen in Nederland.

Het reële beschikbare inkomen per zelfstandige neemt van 1938 t/m 1951 toe met 25 pCt, het inkomen per loontrekker neemt met 1 pCt af, terwijl het totale beschikbare inkomen per beroepsbeoefenaar met 6 pCt toeneemt. Van 1947 t/m 1951 neemt het inkomen per zelfstandige met ca 18 pCt toe, het inkomen per loontrekker af met ca 10 pCt, terwijl het totale inkomen over die periode constant blijft. Vergelijkt men de uitkomsten met het hoogconjunctuurjaar 1929, dan blijkt, dat de zelfstandigen dit punt nog niet hebben bereikt en dat de groep loontrekkers iets boven het reële beschikbare inkomen van 1929 uitkomt. Het totaal reële beschikbare inkomen verdient in bedrijven lag in 1929 ca 3 pCt hoger dan in 1951. De verschillende loonsverhogingen in de afgelopen jaren hebben slechts gediend voor de in de loop der tijd ontstane prijsstijgingen, doch niet voor de verhoogde productiviteit der loontrekkenden. Van 1929 t/m 1951 is het reële beschikbare inkomen voor zelfstandigen en loontrekkers nagenoeg niet gewijzigd. Het reële beschikbare inkomen van zelfstandigen stijgt na aftrek van reserveringen sneller (van 1938 t/m 1951 met 32 pCt) dan met inbegrip van deze bedragen (van 1938 t/m 1951 met 25 pCt). Het inkomen van zelfstandigen (excl. reserveringen) lag van 1949 t/m 1951 hoger dan het topjaar 1929. Het reële inkomen van ambtenaren (excl. ambtenaren in overheidsbedrijven) heeft een sterke teruggang ondergaan zowel t.o.v. 1938 als van 1947 t/m 1951.

Prof. Mr Dr J. P. A. FRANÇOIS, De vierde zitting van de Commissie voor Internationaal Recht (II).

De Codificatie-commissie van de Verenigde Naties houdt zich thans bezig met drie onderdelen van het maritieme recht, nl. 1. de zgn. Continental Shelf; 2. een aantal andere vraagstukken — o.a. de nationaliteit van het schip en de aansprakelijkheid bij aanvaring —, welke op de volle zee betrekking hebben en 3. de territoriale zee. Het derde probleem werd in de vierde zitting aan een bespreking onderworpen. Wat het rechtsregime der territoriale zee betreft sprak de Commissie zich uit voor de soevereiniteit van de kuststaat. Over de vraag, welke breedte voor de territoriale zee moest worden aanvaard, openbaarde zich meer verschil van gevoelen en een beslissing is nog niet genomen. Wel kunnen reeds enige conclusies uit de ge-

voerde discussies worden getrokken, nl.: 1. dat de driemijlsgrens verouderd is; 2. dat men niet bereid is een bredere strook dan twaalf mijl te aanvaarden en 3. dat blijkt, dat de veelal geponeerde samenhang tussen de vraagstukken van Continental Shelf en territoriale zee, die naar men betoogt, regeling van het shelf-probleem onmogelijk zou maken, zolang niet dat van de territoriale zee is opgelost, veel minder belangrijk is dan wordt voorgesteld. Voorts heeft de Commissie de vaststelling van de basislijnen, van waar af de territoriale zee zal worden gemeten en de grens tussen de territoriale zeeën van buurlanden in haar beschouwingen betrokken.

A. H. PONFOORT, Verschuivingen in de wederzijdse handel in confectie van de Benelux-landen.

Schrijver beziet in dit artikel de verschuivingen in de onderlinge handel in confectie van de Benelux-landen, zulks in verband met het feit, dat door de Belgische industrie, mede op grond van ons exportoverschot in de kledingsector, om beschermende maatregelen wordt gevraagd. Wanneer men de Nederlandse exportcijfers voor de verschillende kledingartikelen beziet, dan wordt de klacht, dat de Belgische markt thans wordt overstromd met goedkope Nederlandse producten, voor een groot deel weerlegd. Het Nederlandse exportoverschot in de kledingsector blijkt veeleer een gevolg te zijn van een teruggang van de Belgische kledingexport naar ons land, dan van een vergroting van onze exportquantiteit in de kledingsector ten opzichte van België.

— SOMMAIRE —

Mr K. P. VAN DER MANDELE, Que trouve-t-on dans le „Livre Vert“?

Suivant l'auteur, le „Livre Vert“ ne contiendra pas de nouvelle retentissante. Tout au plus les Etats Unis et la Grande Bretagne y définiront-ils une technique commune en vue de la réalisation de leur ancien idéal: donner une nouvelle impulsion et un nouveau terrain d'action à l'idée de la liberté intellectuelle et de la dignité humaine.

J. C. WIJNMAALEN, Le revenu réel de chaque classe sociale aux Pays-Bas.

Cet article fait suite à celui qui a été publié dans les Economisch-Statistische Berichten du 25 juillet 1951, concernant la répartition du revenu national. L'auteur donne un aperçu du développement des revenus réels pour les professions indépendantes, les salariés des entreprises privées, les fonctionnaires et les pensionnés.

Prof. Mr Dr J. P. A. FRANÇOIS, La 4e session de la Commission de Droit International (II).

La Commission de codification des Nations Unies s'occupe actuellement de trois subdivisions du droit maritime, à savoir 1 les „socles continentaux“, 2 un certain nombre de questions ayant trait à la pleine mer (e.a. la nationalité des navires et la responsabilité en cas d'abordage), 3 les eaux territoriales. Cette dernière question a fait l'objet de discussions durant la 4e session de la Commission de Droit International.

A. H. PONFOORT, Les fluctuations du commerce de confection entre les pays de Benelux.

L'auteur analyse les fluctuations du commerce de confection entre les pays de Benelux. Si l'on considère les chiffres des exportations néerlandaises, on peut réfuter en grande partie les plaintes suivant lesquelles le marché belge est actuellement inondé de produits néerlandais à bon marché. Le boni néerlandais semble être la conséquence d'une diminution des exportations belges de vêtements vers les Pays-Bas plutôt que d'une augmentation des exportations néerlandaises.

Wat staat in het „Groenboek”?

Kort geleden ging de mededeling door de wereldpers, dat in bepaalde Amerikaanse kringen grote ontevredenheid heerste over het tot nu toe gevoerde beleid tegenover het Westen en dat de voorstanders van een gewijzigde politiek hun inzichten op uitnodiging der Amerikaanse Regering in een Groenboek neergelegd hadden, dat in 100 exemplaren aan de topfiguren der Verenigde Staten werd aangeboden. Het State Department en andere officiële instanties vonden het niet prettig, dat het bestaan van het Groenboek is uitgelekt, hoewel over de inhoud slechts gissingen circuleren. Er wordt gewag van gemaakt, dat de Amerikanen op drie belangrijke punten hun houding in de naaste toekomst zouden gaan wijzigen en wel door:

1. langdurige contracten te sluiten voor de aankoop van grondstoffen uit het sterlingbloc;
2. investeringen op grote schaal in het Britse Gemenebest;
3. oprichting van een garantiefonds om het £ tot een sterke valuta te maken.

Enige dagen later kwam President Truman met de opzienbarende verklaring, dat onmiddellijk na de verkiezingen van 4 November Amerika voorstellen zou doen om tot nauwere samenwerking met Europa te geraken, ten einde een ineenstorting van de Westerse wereld te voorkomen. Zij kwamen feitelijk hierop neer, dat voorgesteld werd:

1. een Economische Raad voor de Nato-landen in te stellen;
2. een Atlantische monetaire Unie tot stand te brengen;
3. een valutagarantiefonds op te richten, waarin Amerika met 80 pCt zou deelnemen.

De voorstellen zouden in een Groenboek zijn vastgelegd, dat als basis voor de onderhandelingen met de Engelsen moest dienen, die deze vraagstukken op het ogenblik eveneens aan het bestuderen zijn, maar pas na de Commonwealth-conferentie daarmee voor de dag zouden komen.

Deze verklaring van Truman werd door de meeste commentatoren als een antwoord aan Stalin beschouwd, die kortgeleden beweerde, dat de oorlogsmogelijkheden tussen de Atlantische bondgenoten onderling groter waren dan tussen de Sowjet-Unie en het Westen en verder als een tegemoetkoming aan de Fransen, die door het incident met de door President Pinay niet aanvaarde Amerikaanse nota, door de bewering dat zij een vermoeide natie zijn en door de inmenging der Amerikanen in Marokko uiterst geprikkeld zijn.

Het is mogelijk, dat deze omstandigheden President Truman bewogen hebben voortijdig iets van de sluijer en het waas van geheimzinnigheid, die om het Groenboek ontstaan zijn, weg te nemen. Met de totstandkoming daarvan heeft het o.i. echter niets uitstaande, want het is al vele jaren in de maak.

Veertien dagen geleden publiceerde Donald Mc Lachlin van „The Economist” een artikel in Elsevier, waarin hij o.a. op de belangrijkheid van de a.s. Commonwealth-conferentie wees, welke als een groot offensief van Churchill te beschouwen is en waarop o.a. investeringen in het Gemenebest, contracten op lange termijn en verlaging van de Amerikaanse invoerrechten ter sprake zullen komen.

In dit verband verdient een rapport de aandacht, dat meer dan een jaar geleden in Engeland verschenen is onder de titel „Operation Commonwealth”, dat velen als het politieke testament der steeds kleiner wordende groep der Empire-paladijnen beschouwden en waarin een radicale spreiding van de bevolking en de industrie der Britse

eilanden over het Gemenebest met Amerikaanse hulp bepleit werd. Een grootscheepse herverdeling van het gezamenlijke Westerse kapitaal (mensen, know-how en productiemiddelen) over het sterlingbloc zou in samenwerking met de Verenigde Staten een dermate uitgestrekt gebied omvatten, dat het economisch en militair niet meer door het Sino-Russische bloc bedreigd zou kunnen worden.

Ongeveer terzelfder tijd werd onder leiding van Brazilië de Latijnse Unie opgericht, met het uitdrukkelijke doel om de Europese beschaving te redden. Zij heeft een bureau in Parijs geopend en voor zover hier van een uitgestippeld plan sprake kan zijn, verschilt het in de hoofdpunten niet veel van de „Operation Commonwealth”. Een concreet project, dat op weg is zich vooral met behulp van de Duitsers te realiseren, is de ontsluiting van Noord-Oost-Brazilië, d.w.z. van de Staten Bahia, Sergipe, Alagoas, Pernambuco, Rio Grande do Norte, Ceara en Piani. Wat voor toekomstmogelijkheden door een herverdeling van het Westerse kapitaal alleen al in Brazilië te vinden zijn, moet ieder mens met creatief vermogen met enthousiasme vervullen, maar het hoort niet in het kader van dit artikel.

Als titel van dit artikel hebben wij de vraag geponeerd: „Wat staat in het „Groenboek”?” Misschien hadden wij het beter zo kunnen stellen: „Staat in het Groenboek iets nieuws?” of is het de Engelsen eindelijk gelukt de Amerikanen en een groot gedeelte van het Westen van de juistheid van een politiek te overtuigen, die zij sedert jaar en dag nastreven?

De Engelsen gaan o.i. sedert 1945 onwrikbaar op hun doel af de Duitsers in een nieuwe evenwichtsgroepering te betrekken; liefst „a balance of power à l'anglaise” en zo niet „a balance of power à l'anglo-américaine”. De Amerikanen daartegenover hoopten de Duitsers als stoottroep en economische voorpost in Europa te kunnen gebruiken in hun strijd met de Sowjet-Unie.

De Engelsen werkten van den beginne af een *spreiding* der Duitse bedrijven in de handen waren de eersten, die aan de Duitsers werkgelegenheid en participatie in gemengde ondernemingen in hun overzeese gebiedsdelen aanboden. De Amerikanen hadden maar één belang: Duitsland zo vlug mogelijk op de been te helpen, om het gehele *continent* in staat van economische en militaire zelfverdediging te stellen.

De Engelsen trachtten — als een soort magneet — de Duitsers en de landen van het Brusselse Pact in het sterlinggebied te trekken. De Amerikanen steunden elke poging om een Verenigd Europa tot stand te brengen.

De Engelsen, als zeevarend volk, appelleerden aan het maritieme instinct der Europeanen; de Amerikanen, als continentale mogendheid, aan het continentale.

Toen de Marshall-hulp kwam, hadden de Amerikanen — volgens de Engelsen — de éénwording van Europa in de hand. Zij hadden de hulp maar via één kanaal — in casu het Engelse — te verstreken. Zo doende zou met de hulpverlening onmiddellijk ook de gemeenschappelijke basis voor een verdere samenwerking met de Verenigde Staten gelegd zijn. Automatisch zou door deze „gekanaliseerde” hulpactie West-Europa met het Britse Gemenebest het grootste multilaterale clearingverbond van de wereld geworden zijn, dat uiteindelijk in staat geweest zou zijn, om de Amerikaanse hulp gezamenlijk in grote handelstransacties om te zetten.

Dit was o.i. het eerste chapter van het Engelse Groenboek, dat terzijde werd gelegd zonder dat er acht op werd geslagen.

Nadat West-Duitsland zich met steun van de Marshall-hulp en door zijn ongeëvenaarde energie in een tempo her-

stelde, dat zijn bureaen en met name de Fransen versted deed opkijken, *kon het niet uitblijven*, dat de Amerikanen al hun hoop op deze hun haast Amerikaans aandoende werkers zette. Een gehalveerd grondgebied, 12 miljoen vluchtelingen, demontage, dekartellisatie, deconcentratie, herstelbetalingen, bezettingskosten, niets kon verhinderen, dat Duitsland zich weer oprichtte en zijn plaats op de wereldmarkten weer probeerde in te nemen.

Toen het Schuman-plan en Nato kwamen, was het feitelijk al te laat, om over de Duitsers te „beschikken”, want enerzijds hadden zij zelf weer een idee van hun waarde gekregen, anderzijds hadden inmiddels ook de Russen begrepen, dat Duitsland een factor geworden was, waarmee men verdeeldheid onder de geallieerden kon zaaien.

Dat de Duitsers het Schuman-plan toejuichten als een eerste stap om tot volkomen gelijkgerechtigdheid met het Westen, te komen, is hun niet kwalijk te nemen. Men zou misschien eerder Minister Schuman kwalijk kunnen nemen, wat een groot gedeelte van zijn landgenoten nu trouwens ook doet, wanneer hij niet voorzien heeft en wanneer hij er geen rekening mee gehouden heeft, dat de Engelsen, als bezetters van het Roergebied, talloze indirecte mogelijkheden hebben om het plan volgens hun inzichten om te buigen.

De Engelsen waren van het eerste ogenblik af gekant tegen de „haute autorité” der Schuman-organisatie, echter niet tegen een regionaal, functioneel ijzer- en staalverband, waaraan zij in hun berekening voor het winnen van de *economische oorlog* een belangrijk aandeel toegedacht hebben en waarover hoogstwaarschijnlijk het *tweede* chapter van het groenboek handelt. De Amerikanen daartegenover, die eerder door de mogelijkheid van een *militaire oorlog* gepreoccupeerd zijn, waren aanvankelijk vurige voorstanders van het Schuman-plan en de daaruit voortvloeiende Europese Defensie-Gemeenschap, want na hun eerste teleurstelling over de weinige animo der Duitsers om zich te bewapenen en een actief aandeel in de verdediging van het continent te nemen, hoopten zij op deze manier een Europees leger op de been te brengen, dat een verder oprdingen van het communisme kan verhinderen en een eerste stoot uit het Oosten tegen kan houden.

Het *derde* chapter van het Groenboek vormde tegenzeggelijk het Colombo-Plan, dat weliswaar pas na het uitbreken van de oorlog in Korea aan het Engelse Parlement werd aangeboden, maar dat al lang tevoren in de maak was.

Door dit gemeenschappelijk hulpprogramma hoopten de Engelsen, vooral met de steun van Amerikaans kapitaal, Zuid- en Zuid-Oost-Azië uit de greep van het communisme te houden en eveneens een grondstoffenreservoir voor de toekomst op te bouwen, dat, zelfs indien Amerika en de Westerse wereld om veiligheidsredenen aan synthetische grondstoffen of grondstoffen-aankopen dichter bij huis op de duur de voorkeur zouden geven, toch een geweldige „asset” voor ruiltransacties met het zich snel ontwikkelende China en Japan zou zijn. Contracten voor de duur van het zesjarenplan zouden, volgens de Engelsen, de beste en goedkoopste Amerikaanse participatie voor de ontwikkeling van dit kwetsbare en dichtbevolkte gebied zijn.

Hiermede staat in direct verband het *vierde* chapter van het Groenboek, waarin de Engelse opvatting van de erkenning van Rood-China en het onschadelijk maken van het communisme door een groots *economisch tegenoffensief* in lijnrechte tegenstelling staat tot het Amerikaanse besluit om door een gemeenschappelijke *militaire* actie in Korea het verdere oprukken van het communisme in Azië te stuiten.

Het moeijlijkste, doch het meest belangrijke chapter is het *vijfde* en laatste: Rusland. Ook hier willen de Anglo-Amerikanen hetzelfde, maar op totaal verschil-

lende manieren, bereiken. Beiden zijn het eens, dat men de Sowjet-Unie alléén door machtsvertoon kan imponeren. De Engelsen leggen echter, zoals gewoonlijk, de nadruk op de best-mogelijke „bargaining position”, terwijl de Amerikanen het in hoofdzaak in een paraat leger zoeken.

Het is niet onze bedoeling om hier na te gaan welke van deze twee opvattingen de juiste of de enig ware is. Wij zouden alleen willen begrijpen, welke van die twee het meest in de lijn van de wereldontwikkeling ligt; een wereldontwikkeling — zo zal men moeten erkennen — die zich haast buiten ons toedoen voltrekt.

Wanneer wij nu zien,

dat de Duitsers zich alleen noodgedwongen gaan bewapenen en liever de grootst mogelijke hoeveelheid ijzer en staal tot kapitaalgoederen verwerken, om daarmee de wereldmarkten te veroveren;

dat de Duitsers aan de opbouw van de buiten-Europese wereld een haast groter aandeel hebben dan aan die van het continent;

dat miljoenen Europeanen ons continent verlaten om in de gebieden rondom de Atlantiek „nieuw land” te ontdekken en te ontsluiten;

dat duizenden Europese bedrijven zich over alle delen der wereld verspreiden;

dat in Centraal-Afrika een „zwarte Roer” aan het ontstaan is;

dat Westeuropese landen, met of zonder overzeese gebiedsdelen, buiten Europa op alle mogelijke manieren samenwerken;

dat van het originele Schuman-plan feitelijk niet veel anders meer over is dan een regionale organisatie;

dat deze als een Frans-Engelse aanvullende combinatie in Afrika ertsmijnen voor de staalproductie ontgint;

dat Amerika tientallen van miljoenen in Afrika, Australië en Nieuw-Zeeland en honderden van miljoenen in Canada geïnvesteerd heeft;

dat het o.a. zijn hulp aan Pakistan voor het volgend jaar haast verdubbeld heeft;

dat de Zuidamerikaanse landen tot de E.B.U. willen toetreden;

dat het Koreaanse conflict niet met wapengeweld op te lossen is;

dat Stalin allerminst door onze bewapeningsinspanning geïmponeerd is;

dat het Russisch-Chinees verbond niet te verbreken valt;

dat de hervéreniging van Duitsland door de Russen alleen als een schijnmanoeuvre wordt gebruikt;

dat het met de Europese federatie niet wil vlotten;

dat een Continentaal Europa zonder meer de hegemonie van Duitsland op het vasteland betekent;

dat de handel Oost-West zich niettegenstaande alle politieke spanningen gestadig uitbreidt;

dat de handel met de Verenigde Staten alléén door een verlaging van de tariefmuren mogelijk is;

dan zouden wij haast moeten concluderen, dat de Engelse visie op de wereldontwikkeling de meer realistische is.

Het gaat hier echter om vraagstukken van zo diepgaande betekenis, dat zelfs bondgenoten, die hetzelfde doel voor ogen hebben, deze niet zonder lang wikken en wegen, geven en nemen en pas na veel onderlinge tegenstrubbelingen tot een oplossing zullen weten te brengen.

Eén ding mogen wij echter nooit uit het oog verliezen: de Atlantische Gemeenschap is geen toevallige, opportunistische Alliantie, die door de een of andere onruststoker of door het een of ander voordeliger aanbod verbroken kan worden. Het is een lotsverbonden-

heid, waarmede het zijn of niet-zijn van onze gehele christelijke beschaving samenhangt.

Misschien was het de eerste werkelijk grote vergissing die Stalin de laatste tijd begaan heeft om te veronderstellen, dat een breuk Engeland-Amerika binnen het bereik der mogelijkheden ligt.

Wanneer straks deze beide landen het bewuste Groen-

boek zullen publiceren, dan zal o.i. hoogstwaarschijnlijk geen opzienbarend nieuws daaruit voor de dag komen. Hoogstens zullen zij eindelijk een gemeenschappelijke *techniek* gevonden hebben, om hun aloude doel te verwezenlijken: om aan de gedachte van de geestelijke vrijheid en van de menselijke waardigheid een nieuwe impuls en een nieuw arbeidsveld te geven.

Rotterdam.

K. P. VAN DER MANDELE.

Het reële beschikbare inkomen van enkele sociale groepen in Nederland

Inleiding

In „Economisch-Statistische Berichten” van 25 Juli 1951 werd door mij een artikel gepubliceerd, dat handelde over de verdeling van het nationale inkomen. In dit artikel kwam tot uiting, hoe men door uit te gaan van de primaire inkomensverdeling met gebruikmaking van een stelsel van inkomensoverdrachten de secundaire verdeling van het nationale inkomen — dat is het inkomen, dat voor besteding beschikbaar komt — kan berekenen. Een verdeling werd gegeven voor een aantal huishoudingengroepen, zoals zelfstandigen, loontrekkers (in bedrijven), ambtenaren en pensioen- en steuntrekkers. De gevonden cijfers van het secundaire inkomen gaven weer het voor besteding beschikbaar komende inkomen in lopende prijzen per huishoudingengroep. Men kan uit deze cijfers nog geen conclusies trekken ten aanzien van het reële beschikbare inkomen per beroepsbeoefenaar. Hiertoe kan men eerst komen, wanneer de groepstotalen worden gedefieerd met een index van de kosten van levensonderhoud en daarna het gevonden reële inkomen per groep wordt gedeeld door een index, die de ontwikkeling weergeeft van het aantal personen behorende tot een bepaalde categorie. Voor zelfstandigen is het inkomen tevens gecorrigeerd voor de prijsbeweging van investeringsgoederen.

De in het „E.-S.B.”-artikel gebezigde schema's voor de primaire en secundaire inkomensverdeling en die der inkomensoverdrachten zullen als uitgangspunt worden gebruikt om te komen tot een berekening van de reële beschikbare inkomens van verschillende sociale groepen.

In verband met het ter beschikking komen van recent cijfermateriaal kon aan de tot nu toe gepubliceerde cijfers betreffende de verdeling van het nationale inkomen het jaar 1951 worden toegevoegd en konden de cijfers der inkomensoverdrachten op enkele punten worden herzien. Dit laatste was mogelijk doordat realisatiecijfers betreffende de belastingopbrengst bekend werden. Bovendien zijn soortgelijke berekeningen opgesteld voor het jaar 1929 als hoog-

conjunctuurjaar naast 1938 als depressiejaar. Het kwam mij derhalve nuttig voor in de hierpvolgende tabellen I, II, III en IV deze gewijzigde cijferopstellingen weer te geven ¹⁾.

De reële beschikbare inkomens van zelfstandigen en loontrekkers werkzaam in bedrijven.

Uit het cijfermateriaal vervat in de tabellen III en IV betreffende de gegevens van het nationale inkomen verdiend in bedrijven zal een overzicht worden samengesteld, dat weergeeft hoe de reële beschikbare inkomens van loontrekkers enerzijds en zelfstandigen anderzijds zich tot elkaar verhouden. Dit impliceert, dat hierbij niet in de beschouwing worden betrokken de ambtenaren en de steun- en pensioentrekkers. Wel echter ambtenaren in dienst van overheidsbedrijven.

Als indexcijfer voor de kosten van levensonderhoud is genomen het meetkundig gemiddelde tussen het prijsniveau van een vooroorlogs goederenpakket en het prijsniveau van een na-oorlogs pakket. De gevonden reeks is bovendien gecorrigeerd voor betalingen van belastingen en verzekeringspremies. De berekende indexcijfers, welke dus excl. belastingen en premies zijn, luiden als volgt:

1929 = 122	1949 = 207
1938 = 100	1950 = 225
1947 = 188	1951 = 250
1948 = 196	

Om te komen tot het reële beschikbare inkomen van zelfstandigen is een index gebezigd, die enerzijds weergeeft de prijsbeweging in de kosten van levensonderhoud, voor dat deel van het inkomen van zelfstandigen, dat voor consumptieve doeleinden wordt aangewend, en anderzijds een index, die weergeeft de prijsbeweging van investeringsgoederen, voor dat deel van het inkomen dat voor investeringen wordt besteed. De bedragen voor consumptie en investeringen, die als gewichten zijn gebezigd, zijn omge-

¹⁾ Voor de methode der berekeningen zij verwezen naar overdruk no 14 van het Centraal Planbureau. „De verdeling van ons nationale inkomen”.

TABEL I.

Primaire- en secundaire

Omschrijving	Primaire inkomensverdeling													
	in mrd. gld.							in pCt van totaal						
	1929	1938	1947	1948	1949	1950	1951	1929	1938	1947	1948	1949	1950	1951
1. Zelfstandigen (ondernemers en kapitaalverstrekkers)	3,26	2,23	4,75	5,73	6,66	7,40	8,11	50,2	41,4	39,2	40,3	41,9	41,8	41,3
2. Loontrekkers:														
a. van bedrijven	2,33	2,08	4,97	5,66	6,07	6,65	7,22	35,9	38,6	41,2	39,8	38,0	37,5	36,8
b. ambtenaren	0,35	0,38	1,36	1,34	1,25	1,30	1,37	5,4	7,0	11,3	9,4	7,8	7,3	7,0
3. Institutionele inkomensstrekkers: Overheid (kostpr. verh. bel. minus subsidies, rente en winst) en Pensioen- en verzekeringsfondsen (rente en winst)	-0,55	0,70	1,01	1,50	1,98	2,37	2,92	8,5	13,0	8,3	10,5	12,5	13,4	14,9
4. Steun-, pensioen- en rentetrekkers	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal nationale inkomen tegen marktprijzen	6,49	5,39	12,07	14,23	15,96	17,72	19,62	100	100	100	100	100	100	100

Bronnen: Primaire inkomensverdeling 1929: „Overheidswerkzaamheid, overheidsfinanciën en inkomensverdeling”, door Ir H. Vos en J. C. Wijn maalen.
Primaire inkomensverdeling 1938 t/m 1951:

regels. 1, 2a en 2b: bron: Advies van de Sociaal-Economische Raad, no 1 blz. 51. Het inkomen van zelfstandigen is hierbij gecorrigeerd voor de uitkeringen van rente en winsten aan de Overheid en aan pensioen- en verzekeringsfondsen.

TABEL II.

Inkomensoverdrachten.

(in mrd gld).

Omschrijving	1929		1938		1947		1948		1949		1950		1951	
	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
1. Zelfstandigen.														
Pensioenbijdragen (excl. bijdragen voor werknemers) ..		0,05		0,07		0,11		0,11		0,11		0,12		0,12
Belastingen	0,15	0,37	0,12	0,36	0,30	1,31	0,36	1,42	0,25	1,57	0,31	1,70	0,37	2,00
Rente van de Overheid ¹⁾														
Saldi		0,27		0,31		1,12		1,17		1,43		1,51		1,75
2. Loontrekkers niet ambtenaren.														
Pensioenbijdragen		0,09		0,10		0,22		0,33		0,39		0,44		0,59
Belastingen		0,06		0,05		0,31		0,35		0,39		0,45		0,43
Saldi		0,15		0,15		0,53		0,68		0,78		0,89		1,02
3. Ambtenaren.														
Pensioenbijdragen		0,03		0,04		0,08		0,08		0,08		0,09		0,09
Belastingen		0,03		0,02		0,15		0,16		0,17		0,17		0,17
Saldi		0,06		0,06		0,23		0,24		0,25		0,26		0,26
4. Institutionele inkomenstrekkers.														
(Overheid en Pensioen- en verzekeringsfondsen).														
Pensioenbijdragen	0,17		0,21		0,41		0,52		0,58		0,65		0,80	
Pensioenuitkeringen		0,17		0,17		0,37		0,44		0,45		0,48		0,51
Rente van de Overheid aan Pensioen- en verz.fondsen ..		0,16		0,07		0,15		0,17		0,17		0,19		0,18
Annuititeiten		0,16		0,07		0,13		0,14		0,14		0,15		0,14
Belastingen	0,47		0,44		1,80		1,99		2,20		2,39		2,67	
Rente aan zelfstandigen		0,15		0,12		0,30		0,36		0,25		0,31		0,37
Steun aan werklozen e.d.		0,03		0,14		0,14		0,17		0,17		0,18		0,22
Saldi	0,29		0,22		1,40		1,54		1,91		2,07		2,37	
5. Steun- en pensioentrekkers.														
Steun van de Overheid	0,03		0,14		0,14		0,17		0,17		0,18		0,22	
Pensioenuitkeringen	0,17		0,17		0,37		0,44		0,45		0,48		0,51	
Belastingen		0,01		0,01		0,03		0,06		0,07		0,07		0,07
Saldi	0,19		0,30		0,48		0,55		0,55		0,59		0,66	

Bronnen: 1929 en 1938: Jaarverslagen van pensioen- en verzekeringsfondsen. De verdeling van de directe belastingen over de groepen zelfstandigen, loontrekkers, ambtenaren en pensioen- en steuntrekkers geschiedde aan de hand van de onderzoeken van Ir H. Vos in „Enige kwantitatieve onderzoeken over de betrekkingen tussen overheidsfinanciën en volkshuishouding”. 1947 en andere jaren: de cijfers voor pensioenbijdragen en pensioenuitkeringen zijn gebaseerd op jaarverslagen van pensioen- en verzekerings-

fondsen. De verdeling van de belastingbedragen geschiedde mede aan de hand van onderzoeken door Dr D. B. J. Schouten in zijn proefschrift: „Overheidsfinanciën in de volkshuishouding”.

¹⁾ De rente op overheidsschuld wordt beschouwd als overgedragen inkomen en niet als deel van het primaire inkomen, omdat zeker niet de gehele overheidsschuld als productief is te beschouwen en het onbekend is welk gedeelte productief zou kunnen worden genoemd.

rekend in constante prijzen t.o.v. het jaar 1938. Een en ander houdt dus in, dat per jaar andere wegingscoëfficiënten zijn gebruikt afhankelijk van het deel, dat van het inkomen aan consumptie werd besteed. De hiernavolgende reeks werd berekend voor de prijsbeweging van investeringsgoederen:

1938 = 100	1949 = 320
1947 = 290	1950 = 335
1948 = 310	1951 = 380

Voor een inzicht in de ontwikkeling van de aantallen

inkomensverdeling.

loontrekkers en zelfstandigen werkzaam in bedrijven is uitgegaan van het overzicht in tabel V.

De gevonden ontwikkeling in het verloop van het aantal zelfstandigen is in overeenstemming met de ontwikkeling die voor deze groep blijkt uit de beroepstellingen van 1920, 1930 en 1947. Uit tabel V blijkt, dat het aantal loontrekkers sterk is toegenomen en dat de groep zelfstandigen vrijwel constant is gebleven.

Een vergelijking van de reële beschikbare inkomens van loontrekkers en zelfstandigen treft men aan in tabel VI, op blz. 869.

Uit bovenstaande berekeningen betreffende de reële be-

Inkomensoverdrachten							Secundaire inkomensverdeling													
in mrd gld.							in mrd gld.							in pCt van totaal						
1929	1938	1947	1948	1949	1950	1951	1929	1938	1947	1948	1949	1950	1951	1929	1938	1947	1948	1949	1950	1951
-0,27	-0,31	-1,12	-1,17	-1,43	-1,51	-1,75	2,99	1,92	3,61	4,56	5,23	5,89	6,36	46,1	35,6	29,9	32,0	32,8	33,2	32,4
-0,15	-0,15	-0,53	-0,68	-0,78	-0,89	-1,02	2,18	1,93	4,44	4,98	5,29	5,76	6,20	33,6	35,8	36,8	35,0	33,1	32,5	31,6
-0,06	-0,06	-0,23	-0,24	-0,25	-0,26	-0,26	0,29	0,32	1,13	1,10	1,00	1,04	1,11	4,5	5,9	9,4	7,7	6,3	5,9	5,7
0,29	0,22	1,40	1,54	1,91	2,07	2,37	0,84	0,92	2,41	3,04	3,89	4,44	5,29	12,9	17,1	19,9	21,4	24,3	25,1	26,9
0,19	0,30	0,48	0,55	0,55	0,59	0,66	0,19	0,30	0,48	0,55	0,55	0,59	0,66	2,9	5,6	4,0	3,9	3,5	3,3	3,4
0	0	0	0	0	0	0	6,49	5,39	12,07	14,23	15,96	17,72	19,62	100	100	100	100	100	100	100

regel 3: 1938 en 1947: „De Nationale Jaarrekeningen: doeleinden, problemen, resultaten”, no 8 Monografieën van de Nederlandse Conjunctuur van het C.B.S., tabel 78, blz. 107 en tabel 79, blz. 109.

1948 en 1949: bron: Centraal Economisch Plan 1950, tabel 14, blz. 36/37 en tabel 2, bijlage II, blz. 45.

1950 en 1951: bron: Centraal Economische Plannen. Inkomensoverdrachten: zie tabel II.

TABEL III.

Nationale inkomen verdiend

Primaire en secundaire

Omschrijving	Zelfstandigen (ondernemers en kapitaalverstrekkers)							1929
	1929	1938	1947	1948	1949	1950	1951	
Ondernemersinkomen incl. ingehouden winst	2,85	2,04	4,69	5,60	6,43	7,25	7,95	2,33
Loonsom plus pensioenbijdragen								
Nationaal inkomen verdiend in bedrijven vóór inkomensoverdrachten	2,85	2,04	4,69	5,60	6,43	7,25	7,95	2,33
Idem in pCt van totaal	55,0	49,6	48,6	49,7	51,5	52,1	52,4	45,0
Saldo inkomensoverdrachten	-0,27	-0,31	-1,12	-1,17	-1,43	-1,51	-1,75	+0,04
Beschikbaar inkomen	2,58	1,73	3,57	4,43	5,00	5,74	6,20	2,37
Idem in pCt van totaal	52,1	43,7	42,1	44,5	46,1	47,4	47,5	47,9

TABEL IV.

Inkomensoverdrachten.

(in mrd gld).

Omschrijving	1929		1938		1947		1948		1949		1950		1951	
	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
Zelfstandigen.														
pensioenbijdragen	0,05	0,37	0,07	0,36	0,11	1,31	0,11	1,42	0,11	1,57	0,12	1,70	0,12	2,00
belastingen														
rente van de Overheid	0,15		0,12		0,30		0,36		0,25		0,31		0,37	
Saldo	0,27		0,31		1,12		1,17		1,43		1,51		1,75	
Loontrekkers, steun- en pensioentrekkers.														
pensioenbijdragen	0,09	0,07	0,10	0,06	0,22	0,34	0,33	0,41	0,39	0,46	0,44	0,52	0,59	0,50
belastingen														
steun van de Overheid	0,03		0,14		0,14		0,17		0,17		0,18		0,22	
pensioenuitkeringen	0,17		0,17		0,37		0,44		0,45		0,48		0,51	
Saldo	0,04		0,15		0,05		0,13		0,23		0,30		0,36	

TABEL V.

Ontwikkeling van de aantallen loontrekkers en zelfstandigen werkzaam in bedrijven¹⁾.

Omschrijving	1929	1938	1947	1948	1949	1950	1951
	× 1.000						
Loontrekkers	2.150	2.140	2.360	2.528	2.602	2.704	2.767
Zelfstandigen + medewerkende echtgenoten	720	780	812	818	828	830	833
Totaal werkzaam in bedrijven	2.870	2.920	3.172	3.346	3.430	3.534	3.600
	Indexcijfers 1938 = 100						
Loontrekkers	100	100	110	118	122	126	129
Zelfstandigen	92	100	104	105	106	106	106
Totaal	98	100	109	115	117	121	123

¹⁾ Deze cijfers wijken enigszins af — in verband met het beschikbaar komen van recent cijfermateriaal — van de opstelling, zoals die door mij werd gepubliceerd in „E.-S.B.” van 21 November 1951.

Toelichting: Bij de berekening van de cijfers voor de aantallen loontrekkers is gebruik gemaakt van de Ongevallenstatistiek van de Rijksverzekeringsbank betreffende de ontwikkeling in het aantal type-arbeiders en van Statistische en Econometrische Onderzoekingen van 1949, aflevering no 4, wat betreft het personeel werkzaam in de landbouw en het huishoudelijk personeel.

De ontwikkeling in de aantallen zelfstandigen is geraamd aan de hand van de Volks- en Beroepsstelling 1947 en met behulp van de Ongevallenstatistiek van de Rijksverzekeringsbank betreffende het aantal vestigingen.

schikbare inkomens der twee samenwerkende groepen in binnenlandse bedrijfshuishoudingen kan het volgende worden geconcludeerd.

- Het reële beschikbare inkomen per zelfstandige neemt van 1938 t/m 1951 toe met 25 pCt af, het inkomen per loontrekker neemt met 1 pCt af, terwijl het totale beschikbare inkomen per beroepsbeoefenaar met 6 pCt toeneemt.
- Van 1947 t/m 1951 neemt het inkomen per zelfstandige met circa 18 pCt toe, het inkomen per loontrekker af met circa 10 pCt, terwijl het totale inkomen over die periode constant blijft.
- Vergelijkt men de uitkomsten met het hoogconjunctuurjaar 1929, dan blijkt, dat de zelfstandigen dit punt nog niet hebben bereikt en dat de groep loontrekkers

iets boven het reële beschikbare inkomen van 1929 uitkomt. Voor het totaal reële beschikbare inkomen verdiend in bedrijven kan worden opgemerkt, dat dit in 1929 circa 3 pCt hoger lag dan in 1951.

- Alhoewel er in de afgelopen jaren verschillende loonsverhogingen hebben plaats gevonden, lijkt aan de hand van de cijfers uit tabel VI de conclusie gerechtvaardigd, dat deze verhogingen slechts hebben gediend voor de in de loop der tijd ontstane prijsstijgingen, doch niet voor de verhoogde productiviteit der loontrekkenden.
- Uit tabel VI blijkt tevens, dat gedurende de periode 1929 t/m 1951 het reële beschikbare inkomen voor zelfstandigen en loontrekkers nagenoeg niet is gewijzigd.

In de berekeningen van tabel VI zijn tot het inkomen van zelfstandigen gerekend de reserveringen van naamloze vennootschappen. Tegen deze handelwijze wordt wel aangevoerd, dat deze reserveringen niet tot het inkomen van zelfstandigen behoren, omdat ze opgaan in de onderneming, met andere woorden zij kunnen niet worden toegerekend, noch aan zelfstandigen noch aan loontrekkers. Er zou als het ware een stuk „anoniem kapitaal” tot stand gekomen zijn. Formeel gesproken is deze zienswijze naar mijn mening niet juist, omdat deze groep zelfstandigen uiteindelijk de beschikkingsmacht over de uit de reserveringen tot stand gekomen investeringen verkrijgt. Om toch aan dit bezwaar tegemoet te komen is in tabel VIII een berekening opgezet van het reële beschikbare inkomen per zelfstandige, met dien verstande, dat nu het secundaire inkomen dezer groep is verminderd met het bedrag aan reserveringen van naamloze vennootschappen. Een berekening van deze reserveringsbedragen wordt gegeven in tabel VII.

Om te komen tot het bedrag aan reserveringen van naamloze vennootschappen is voor 1947 t/m 1951 de volghende methode gevolgd. Uitgegaan is van het bedrag der aanslagen in de Vennootschapsbelasting. Deze cijfers aan het netto-totaal der definitieve aanslagen weer. Vervolgens is op deze bedragen toegepast een gemiddeld tarief. Dit tarief ligt onder het maximum van het betreffende jaar, omdat

in bedrijven in Nederland.

inkomensverdeling.

Loontrekkers incl. pensioen- en steuntrekkers							Totaal nationale inkomen van bedrijven					
1938	1947	1948	1949	1950	1951	1929	1938	1947	1948	1949	1950	1951
2,08	4,97	5,66	6,07	6,65	7,22	2,85	2,04	4,69	5,60	6,43	7,25	7,95
						2,33	2,08	4,97	5,66	6,07	6,65	7,22
50,4 + 0,15	51,4 - 0,05	50,3 - 0,13	48,5 - 0,23	47,9 - 0,30	47,6 - 0,36	100	100	100	100	100	100	100
						5,18	4,12	9,66	11,26	12,50	13,90	15,17
						- 0,23	- 0,16	- 1,17	- 1,30	- 1,66	- 1,81	- 2,11
56,3	57,9	55,5	53,9	52,6	52,5	4,95	3,96	8,49	9,96	10,84	12,09	13,06

TABEL VI.

Reële beschikbare inkomens van zelfstandigen en loontrekkers van het inkomen verdiend in bedrijven.

Omschrijving	Eenheid	1929	1938	1947	1948	1949	1950	1951
Zelfstandigen.								
Ondernemersinkomen incl. ingehouden winst	mrd gld	2,85	2,04	4,69	5,60	6,43	7,25	7,95
Inkomensoverdrachten	"	-0,27	-0,31	-1,12	-1,17	-1,43	-1,51	-1,75
Secundair inkomen	"	2,58	1,73	3,57	4,43	5,00	5,74	6,20
Secundair inkomen	1938=100	149	100	206	256	289	332	358
Prijsindex	"	122	100	188	202	215	242	271
Reëel beschikbaar per groep	"	122	100	110	127	134	137	132
Aantallen	"	92	100	104	105	106	106	106
Reëel beschikbaar per zelfstandige	"	133	100	106	121	126	129	125
Loontrekkers werkzaam in bedrijven (excl. ambtenaren en pens.- en steuntrekkenden)								
Loonsom + sociale lasten	mrd gld	2,33	2,08	4,97	5,66	6,07	6,65	7,22
Inkomensoverdrachten	"	-0,15	-0,15	-0,53	-0,68	-0,78	-0,89	-1,02
Secundair inkomen	"	2,18	1,93	4,44	4,98	5,29	5,76	6,20
Secundair inkomen	1938=100	113	100	230	258	274	298	321
Prijsindex	"	122	100	188	196	207	225	250
Reëel beschikbaar per groep	"	93	100	122	132	132	132	128
Aantallen	"	100	100	110	118	122	126	129
Reëel beschikbaar per loontrekkende	"	93	100	110	112	108	105	99
Zelfstandigen + loontrekkers.								
Secundair inkomen	mrd gld	4,76	3,66	8,01	9,41	10,29	11,50	12,40
Secundair inkomen	1938=100	130	100	219	257	281	314	339
Prijsindex	"	122	100	188	199	211	233	260
Reëel beschikbaar	"	107	100	116	129	133	135	130
Aantallen	"	98	100	109	115	117	121	123
Reëel in bedrijven	"	109	100	106	112	114	112	106

TABEL VII.

Berekening reserveringen van naamloze vennootschappen.

Jaar	Aanslagen Venn. Bel. (mln gld)	Gemidd. tarief (in pCt)	Belastbaar bedrag = gecorr. winst (mln gld)	Uitgekeerd		Ingehouden reserve
				Dividenden en tantièmes	Venn. Bel.	
1947	300	32	950	325	300	325
1948	350	32	1.100	340	350	410
1949	420	35	1.200	350	420	430
1950	700	39	1.750	400	700	650
1951	885	49	1.800	420	885	500

de inkomens („belastbare bedragen”) van de kleine naamloze vennootschappen en de coöperatieve verenigingen in het algemeen tegen het minimum tarief worden belast, dan wel onbelast blijven, indien het inkomen nul of negatief blijkt te zijn. Bij weging ligt het tarief boven het rekenkundig gemiddelde van het betreffende jaar. Het belastbaar bedrag ofwel de gecorrigeerde winst is daarna bepaald door het aanslagentotaal te vermenigvuldigen met 100 en te delen door het gemiddelde tarief. De winst kan worden ontleend in een drietal componenten:

- uitgedeeld aan aandeelhouders en tantiëmisten;
- betaald aan belastingen (vennootschapsbelasting);
- ingehouden winst (reserveringen).

De cijfers voor 1929 en 1938 zijn ontleend aan gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Brengt men nu de in tabel VII berekende reserveringen in mindering van het secundaire inkomen van zelfstandigen, dan verloopt de berekening van het reële beschikbare inkomen van deze groep als volgt:

TABEL VIII.

Het reële beschikbare inkomen per zelfstandige. (excl. reserveringen N.V.'s)

Omschrijving	Eenheid	1929	1938	1947	1948	1949	1950	1951
Secundair inkomen	mrd gld	2,58	1,73	3,57	4,43	5,00	5,74	6,20
Reserveringen	"	0,33	0,19	0,25	0,41	0,45	0,65	0,50
Na aftrek van reserveringen	"	2,25	1,54	3,32	4,02	4,55	5,09	5,70
Secundair inkomen	1938=100	146	100	216	261	297	331	370
Prijsindex	"	122	100	188	196	209	234	264
Reëel per groep	"	120	100	115	133	142	141	140
Aantallen	"	92	100	104	105	106	106	106
Reëel beschikbaar per zelfstandige	"	130	100	111	127	134	133	132

Dat het reële beschikbare inkomen van zelfstandigen na aftrek van reserveringen sneller stijgt — van 1938 t/m 1951 met 32 pCt — dan met inbegrip van deze bedragen — van 1938 t/m 1951 met 25 pCt — is een gevolg van het feit, dat in verhouding tot voor de oorlog gemiddeld een lager percentage van het secundaire inkomen van zelfstandigen werd gereserveerd. Deze percentages bedroegen in:

1929 = 13	1949 = 9
1938 = 11	1950 = 11
1947 = 7	1951 = 8
1948 = 9	

Uit de cijfers blijkt bovendien, dat het inkomen van zelfstandigen (excl. reserveringen) van 1949 t/m 1951 hoger lag dan het topjaar 1929.

Het reële beschikbare inkomen van ambtenaren en van steun- en pensioentrekkingen.

Voor een berekening van het reële beschikbare inkomen van ambtenaren (excl. ambtenaren in overheidsbedrijven) is, als in het voorgaande, uitgegaan van het secundaire inkomen van deze groep. Het inkomen dus nadat belasting en premiebetalingen in mindering zijn gebracht. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de ontwikkeling van het reële inkomen van deze groep.

TABEL IX.
Het reële beschikbare inkomen van ambtenaren.
(excl. ambtenaren in overheidsbedrijven).

Omschrijving	Eenheid	1929	1938	1947	1948	1949	1950	1951
Secundair inkomen	mrd gld	0,29	0,32	1,13	1,10	1,00	1,04	1,11
Secundair inkomen	1938 = 100	91	100	353	344	313	325	347
Prijsindex	"	122	100	188	196	207	225	250
Reëel beschikbaar per groep	"	75	100	188	176	151	144	139
Aantallen	"	100	100	250	240	228	223	223
Reëel beschikb. p. ambtenaar	"	75	100	75	73	66	65	62

Uit bovenstaande tabel blijkt, dat het reële inkomen van ambtenaren een sterke teruggang heeft ondergaan zowel ten opzichte van 1938 als van 1947 t/m 1951. Deze teruggang blijkt ook in vergelijking met 1929.

Helaas is het nog niet mogelijk voor steun- en pensioentrekkingen het reële beschikbare inkomen per hoofd te berekenen, als gevolg van het feit, dat het aantal personen in deze groep moeilijk is te ramen. Wel is bekend hoeveel personen uitkering ontvangen uit hoofde van een bepaalde sociale verzekeringswet. Deze aantallen per sociale verzekeringswet kunnen echter niet worden gesommeerd, omdat een pensioentrekking uitkeringen kan ontvangen uit hoofde van verschillende wetten. Om toch enig inzicht te krijgen in het reële beschikbare inkomen van steun- en pensioentrekkingen (incl. werklozen) is een berekening opgezet, die op grond van bovenvermelde feiten slechts het reële beschikbare inkomen van de groep als geheel kan weergeven.

TABEL X.
Het reële beschikbare inkomen van steun- en pensioentrekkingen.

Omschrijving	Eenheid	1929	1938	1947	1948	1949	1950	1951
Secundair inkomen	mrd gld	0,19	0,30	0,48	0,55	0,55	0,59	0,66
Secundair inkomen	1938 = 100	63	100	160	183	183	197	220
Prijsindex	"	122	100	188	196	207	225	250
Reëel beschikbaar per groep	"	51	100	85	93	88	88	88

Als steun- en pensioentrekkingen zijn in bovenstaande tabel aangemerkt, diegenen die uitsluitend uitkeringen ontvangen uit hoofde van de sociale verzekeringswetten.

Samenvatting.

Deze studie dient te worden gezien als een eerste poging om te komen tot een vergelijking van de reële beschikbare inkomens van verschillende sociale groepen in Nederland met als doel als het ware een historisch overzicht te geven van de ontwikkeling dezer inkomens in de na-oorlogse jaren in vergelijking tot vóór de oorlog. De inkomenscijfers hebben wat het uitgangspunt betreft betrekking op de functionele verdeling van het nationale inkomen. Aangenomen is, dat voor de loontrekkingen in bedrijven, de amb-

tenaren en de steun- en pensioentrekkingen het functionele inkomen overeenkomt met het personele inkomen, omdat winst- en dividendinkomen hier voor de betreffende categorieën als totaal gezien nauwelijks een rol speelt. Aan de andere kant is in het inkomen van zelfstandigen begrepen een deel inkomen, dat een loontrekking verdient voor zijn werkzaamheid als zelfstandige. Aangezien dividendinkomen bij de loontrekkingen en het inkomen van loontrekkingen verdient als zelfstandige elkaar compenseren, is hiervoor geen correctie aangebracht. Bovendien biedt het invoeren van een stelsel van inkomensoverdrachten, d.w.z. dat enerzijds betaalde belastingen en premies zijn afgetrokken, anderzijds de uitkeringen zijn bijgeteld, de mogelijkheid een personele inkomensverdeling dichter te benaderen.

In verband met het bestaan van verschillende opvattingen ten aanzien van de vraag of reserveringen van naamloze vennootschappen al of niet moeten worden gerekend tot het inkomen van zelfstandigen, zijn twee alternatieve berekeningen opgesteld, waarbij eenmaal de reserveringen tot genoemd inkomen zijn gerekend en zij de andere maal van dat inkomen zijn afgetrokken.

Ons land zag zich in de periode, waarover dit onderzoek zich uitstrekt, geplaagd voor een aantal problemen van niet te onderschatten betekenis, zoals het betalingsbalansprobleem, het handhaven van een investeringspeil, dat de mogelijkheid moet bieden om de snel groeiende beroepsbevolking werkgelegenheid te verschaffen, en de hoge militaire uitgaven, die het zich moet getroosten in verband met de verdediging van West-Europa. De verwezenlijking van deze doeleinden bracht met zich, dat de nationale consumptie moest worden beperkt en dat anderzijds het resultaat van de stijgende nationale productie voor deze doeleinden werd aangewend.

Zoals uit de cijfers betreffende de reële beschikbare inkomens blijkt, heeft een en ander tot gevolg gehad een regelmatige daling van 1948 af van het reële inkomen van de loontrekkingen. Weliswaar zijn er in de na-oorlogse periode verschillende loonronden geweest, doch deze hebben — zoals reeds opgemerkt — blijkbaar niet kunnen verhinderen, dat de ontwikkeling van het reële inkomen van loontrekkingen geen gelijke tred hield met de stijging van het reële beschikbare inkomen per hoofd der bevolking. In een redactioneel artikel „Zeven jaren loon- en prijspolitiek” in „E.-S.B.” van 11 Juni 1952 wordt t.a.v. dit punt vermeld, dat het hogere reële inkomen van loontrekkingen in de jaren direct na de oorlog als het ware een „voorschot” is geweest op de toekomstige productiviteit van deze groep.

De vermelde cijfers betreffende de reële beschikbare inkomens zijn niet identiek aan die van de reële consumptie per beroepsbeoefenaar. Zou men hieraan aandacht willen schenken, dan dient nog met een tweetal factoren rekening te worden gehouden:

- 1e. ontsparingen bij spaarbanken. Hier kan worden aangenomen, dat het grootste gedeelte van deze kleine (ont)spaarders behoort tot de groep der loontrekkingen;
- 2e. vrijwillige consumptiebeperking op grond van verwachte prijsdaling op de consumptiegoederenmarkt.

Het is echter misleidend een eventuele vrijwillige consumptiebeperking, bijv. op grond van verwachte prijsdalingen op één lijn te stellen met één die afgedwongen is door een verlaging van het reële inkomen.

Uit een en ander volgt, dat de ontwikkeling van het reële inkomen van verschillende maatschappelijke groepen van groter betekenis moet worden geacht dan de ontwikkeling der reële consumptie.

De vierde zitting van de Commissie voor Internationaal Recht

II¹⁾

De Codificatie-Commissie van de Verenigde Naties houdt zich thans met drie onderdelen van het maritieme recht bezig:

- 1e de zgn. Continental Shelf;
- 2e een aantal andere vraagstukken, op de volle zee betrekking hebbende, o.a. nationaliteit van het schip en aansprakelijkheid bij aanvaring;
- 3e de territoriale zee.

Ten aanzien van de in het vorige jaar door de Commissie opgestelde regeling over de Continental Shelf had de Commissie het oordeel gevraagd van de onderscheidene Regeringen en wetenschappelijke juridische instellingen. Een aantal antwoorden was reeds binnengekomen, en men kon vaststellen, dat over het algemeen het onderwerp gunstig was ontvangen. Aan ondergetekende, als rapporteur over dit onderwerp, werd thans opgedragen de antwoorden der Regeringen en de reacties, waartoe het ontwerp de wetenschappelijke wereld had aanleiding gegeven, in studie te nemen, op de volgende zitting daaromtrent rapport uit te brengen en eventueel wijzigingsvoorstellen te doen.

Het rapport van ondergetekende over het tweede onderwerp, de volle zee, dat thans in tweede lezing aan de orde was, werd uitgesteld niet worden behandeld; het werd uitgesteld tot de volgende zitting en de rapporteur werd verzocht het aan te vullen met de beschouwingen, waartoe het inmiddels te Brussel op 10 Mei 1952 tot stand gekomen ontwerp-verdrag inzake de „Convention internationale pour l'unification de certaines règles relatives à la compétence pénale en matière d'abordage et autres événements de navigation” hem aanleiding zou geven.

Het derde probleem, de territoriale zee, werd in deze zitting aan een bespreking onderworpen, zij het ook dat men zich ook hier weer wegens tijdgebrek tot een aantal der belangrijkste punten moest beperken. Wat het rechtsregime der territoriale zee betreft, sprak, zoals te verwachten was, de Commissie zich uit voor de soevereiniteit van de kuststaat. Meer verschil van gevoelen openbaarde zich uiteraard over de vraag, welke breedte voor de territoriale zee moest worden aanvaard. Ondergetekende was na bestudering van de te dien aanzien in de onderscheidene Staten geldende bepalingen — een overzicht daarvan had hij in zijn rapport opgenomen — tot de conclusie gekomen, dat geen kans bestond, dat de drie-mijlsgrens hetzij als geldend recht (*lex lata*), hetzij als recht voor de toekomst (*lex ferenda*) zou worden aanvaard. Met de conclusie, dat de drie-mijlsgrens niet meer als geldend recht kan worden beschouwd, bleek de Commissie het eens te zijn, met uitzondering van de heer Lauterpacht, die geneigd was bij afwezigheid van een andere algemeen aanvaarde grens aan de drie-mijlsgrens als geldend recht te blijven vasthouden. Ook de heer Alfaro toonde zich een voorstander van handhaving van de drie-mijlsgrens. De grote vraag was nu echter, of een andere breedte van de territoriale zee als geldend recht kon worden aanvaard, en zo neen, welke breedte dan *de lege ferenda* diende te worden aangenomen. De Commissie was vrijwel eenstemmig van oordeel, dat *de lege ferenda* twaalf mijl

in ieder geval de *uiterste* grens zou moeten zijn. Verschil van gevoelen bestond echter er over, of uitbreiding boven de twaalf mijl als in strijd met het *geldend* volkenrecht kon worden beschouwd. De positieve beantwoording van deze vraag door ondergetekende vond bij enkelen, o.a. de heren Manley Hudson en Córdova bestrijding; men vroeg, waarop deze stelling zich zou kunnen gronden. Het daarop dezerzijds gegeven antwoord was: op het beginsel van de vrijheid der zee. Op dit beginsel was een uitzondering aanvaard voor een strook kustzee, die aanvankelijk op drie mijl was gesteld; langzamerhand had zich een *communis opinio* gevormd, dat deze drie mijl onvoldoende waren voor de bescherming van de belangen van de kuststaat en geleidelijk was een uitbreiding tót stand gekomen tot zes mijl, in enkele Staten zelfs tot twaalf mijl. Een inperking van het begrip der vrije zee ingevolge uitbreiding van de kustzee verder dan twaalf mijl mist echter elke volkenrechtelijke grondslag. Ondergetekende stelde daarom voor, dat de Commissie de volgende drie stellingen zou aanvaarden:

1. het geldende internationale recht eist niet de beperking van de territoriale zee tot drie mijl;
2. het geldende internationale recht laat niet uitbreiding toe van de territoriale zee boven twaalf mijl;
3. een diplomatieke conferentie dient te worden bijeengeroepen, tot nadere vaststelling bij verdrag van de grens tussen drie en twaalf mijl.

Een beslissing hieromtrent is niet genomen. De Commissie besloot het punt tot het volgend jaar aan te houden en verzocht de rapporteur, het, in het licht der gevoerde besprekingen, verder in studie te nemen. De discussie heeft wel doen zien, hoe moeilijk het zal zijn terzake tot overeenstemming te komen. Toch kunnen reeds enige conclusies uit de gevoerde discussies worden getrokken. In de eerste plaats, dat de drie-mijlsgrens verouderd is. Voor landen als Engeland en Nederland heeft dit een zeer bedenkelijke zijde, in het bijzonder wegens het belang, dat deze landen hebben bij de uitoefening van de visserij op een afstand van meer dan drie mijl voor andermans kust, maar de overgrote meerderheid der Staten heeft de drie-mijlsgrens reeds opgegeven, en het vasthouden daaraan zal voortdurend moeilijker worden. Overigens moge in herinnering worden gebracht, dat reeds in 1897 Nederland de verschillende landen heeft gepolst over uitbreiding tot zes mijl! In de tweede plaats is het nuttig vast te stellen, dat men niet bereid is een bredere strook dan twaalf mijl — hetzij *de lege lata* hetzij *de lege ferenda* — te aanvaarden. Ook dit is uiteraard van belang, omdat daarmee een grens kan worden gesteld aan de neiging van enkele (Latino-Amerikaanse) Staten, om te dien opzichte steeds verder te gaan en zee-oppervlakten tot twee honderd mijl als territoriale zee te bestemmen. In de derde plaats blijkt wel, dat de veelal geponeerde samenhang tussen de vraagstukken van Continental Shelf en territoriale zee, die, naar men betoogt, regeling van het shelf-probleem onmogelijk zou maken, zolang niet dat van de territoriale zee is opgelost, veel minder belangrijk is dan wordt voorgesteld. Immers, bij de territoriale zee liggen de grenzen van het geschild-

¹⁾ Het eerste gedeelte van dit artikel is gepubliceerd in „E.-S.B.” van 5 November 1952.

punt tussen drie en twaalf mijl; welke van deze grenzen men aanneemt is voor het shelf-probleem niet van overwegend belang, omdat men daar met veel groter uitgestrektheden — somtijds twee honderd mijl! — te doen heeft.

Zou de territoriale zee worden vastgesteld op twaalf mijl, dan zou men het volgende systeem verkrijgen:

- a. territoriale zee: twaalf mijl, met recht van vrije doorvaart;
- b. afschaffing van de „zones contiguës” voor douane- en gezondheidsdoeleinden; de noodzakelijkheid van deze tot een maximum van twaalf mijl erkende zones zou vervallen, als de nieuwe begrenzing van de territoriale zee zou worden aanvaard;
- c. erkenning van de „Continental Shelf”, aansluitende aan de territoriale zee, recht gevende op de exploitatie van de ondergrond tot de diepte, waarop deze exploiteerbaar is (eventueel tot de twee honderd meter dieptelijn, als indertijd reeds in de Commissie verdedigd en door verschillende regeringen in haar antwoorden bepleit); vrijheid van scheepvaart in de daarboven gelegen zee;
- d. exclusieve visserijrechten van de kuststaat in de territoriale zee; daarbuiten vrijheid van visserij voor alle Staten, behoudens beperkingen ter bescherming van de visstand, internationaal vast te stellen.

Het is een systeem, dat geenszins *allen* zal bevredigen, in het bijzonder wegens de beperking der visserijrechten van de niet-kuststaten, die daarvan het gevolg zal zijn, doch men kan nu eenmaal niet uit het oog verliezen, dat in een materie, die tot zoveel verschil van gevoelens aanleiding geeft, overeenstemming niet zonder wederzijdse concessies mogelijk is.

Een tweede punt, dat de Commissie in haar beschouwingen betrok, was de vaststelling van de basislijnen, van waar af de territoriale zee zal worden gemeten. Dit punt was van zeer recente betekenis geworden, door de uitspraak van het Internationale Gerechtshof in het Anglo-Noorse Visserijgeschil, waarbij het Hof met verwerping van het Britse sustenu, had verklaard, dat in geval van een sterk getande en ingesneden kust de basislijn kan worden gevormd door het trekken van rechte lijnen tussen de meest vooruitstekende punten der kust. Dit standpunt van het Hof werd door de Commissie overgenomen, ook door het Engelse lid, de heer Lauterpacht, die zich op het standpunt stelde, dat deze uitspraak, die door het Hof met slechts de stemmen van de Engelse en Canadese rechter tegen, gewezen was, als recht voor de toekomst moest worden aanvaard.

Een derde punt betrof de grens tussen de territoriale zeeën van buurlanden, een punt, dat tot veel verschil van gevoelens aanleiding geeft en welks oplossing ook daarom gewenst is, omdat het antwoord, dat men te dezer zake zal geven, tevens de oplossing van de begrenzing van twee aan elkander grenzende continentale plateaux zal beheersen. Hier bleken verschillende problemen van technische aard te rijzen, waaromtrent de Commissie zich geen oordeel kon vormen; aan de rapporteur werd daarom opgedragen zich met een aantal deskundigen in verbinding te stellen en in zijn nader uit te brengen rapport voorstellen terzake te doen.

Tenslotte moge worden vermeld, dat de Commissie

zich aansloot bij de door de Haagse Conferentie van 1930 aanbevolen terminologie en op grond van de verwoording, waartoe de veelal gebruikte uitdrukking territoriale *wateren* aanleiding kan geven, de term territoriale zee handhaafde.

Het probleem van de territoriale zee zal opnieuw in volle omvang worden behandeld ter volgende zitting van de Commissie in 1953 en men verwacht dan te kunnen komen tot opstelling van een reglement dat, evenals thans met de Continental Shelf is gebeurd, tot het maken van opmerkingen aan de Regeringen zal worden gezonden.

De Commissie heeft herziening van haar statuut afgewezen. Nu de in de ogen der Commissie belangrijkste wijziging, de omzetting van de Commissie in een „full time” orgaan, door de Algemene Vergadering was verworpen, achtte de Commissie verdere wijzigingen niet urgent. Het punt, dat steeds aanleiding blijft geven tot twijfel, is het in het statuut gemaakte onderscheid tussen de „codification” en de „développement progressif”. Meer en meer is de Commissie tot de overtuiging gekomen, dat een scherpe grens tussen deze beide onmogelijk is te trekken. De door sommige Regeringen ten aanzien van de Continental Shelf-artikelen gemaakte opmerking, dat niet duidelijk blijkt of de Commissie van oordeel is met *lex lata* of *lex ferenda* te doen te hebben, is begrijpelijk, maar het zou de Commissie in vele gevallen niet mogelijk zijn hierop een precies antwoord in de ene of andere zin te geven. Het is practisch niet mogelijk een regeling te ontwerpen op deze basis, dat alles wat *lex lata* is, automatisch bindt, terwijl de *lex ferenda* nadere aanvaarding langs verdragsrechtelijke weg zou behoeven. Dit mag er echter niet toe leiden voor alle regelingen aanvaarding in verdragsvorm te eisen. De waarde van de arbeid der Codificatie-Commissie moet voor een groot deel worden gezocht in het gezag van de door haar aanvaarde regelingen, los van nadere formele implementatie. Het rechtsregime door de Commissie voor de Continental Shelf bepleit, heeft reeds thans — zonder enige verdere „aanvaarding” in verdragsvorm — ten gevolge, dat een rem is aangelegd aan de uitbreidingen als vervat in de proclamaties van Chili en Peru, die eerst op een allergevaarlijkste wijze school schenen te maken. Men had dan ook niet onverstandiger kunnen doen dan de enige jaren geleden door sommigen gegeven raad op te volgen, in deze materie eerst eens „de verdere ontwikkeling af te wachten”, alvorens dit onderwerp ter hand te nemen. In dit verband moge worden vermeld een recente reglementering van de Continental Shelf door Israël, die zich geheel aansluit aan de voorstellen der Commissie, terwijl verdere ernstige inbreuken op de vrijheid der zee zijn achterwege gebleven. Ten aanzien van de territoriale zee, ook al zou de Commissie niet tot een algemeen aanvaarde vaststelling ener breedtegrens kunnen komen, zal haar arbeid eveneens belangrijk kunnen zijn, doordat deze op zichzelf reeds een belemmering zal vormen voor verdere uitbreidingen, waartoe, bij afwezigheid van elke internationale reglementering, een aantal Staten maar al te geredelijk zou willen overgaan. Het is in de regeling van onderwerpen van deze aard, dat de Commissie voor Internationaal Recht, in deze eerste vier jaren, haar bestaansrecht het duidelijkst heeft bewezen. De vierde zitting heeft, zij het ook niet in dezelfde mate als de derde, de gunstige indruk van de arbeid dezer Commissie versterkt.

Verschuivingen in de wederzijdse handel in confectie van de Benelux-landen

Tot de sectoren van het Nederlandse bedrijfsleven, die in de laatste maanden steeds weer door de Belgen naar voren worden gebracht ter illustratie van een concurrentievoorsprong van de Nederlandse artikelen, behoort ook de confectie-industrie.

Sterker nog; de kledingsector wordt in België veelal aangehaald als kenmerkend voorbeeld, wanneer het om de verschuivingen gaat die gedurende de laatste tijd in de handel tussen de Benelux-landen zijn opgetreden.

Soms gaan onze zuiderburen daarbij zo ver, dat zij de gehele werkloosheid in de Belgische confectie-industrie op rekening schrijven van het in toom gehouden loon- en prijspeil in ons land en van de concurrentiekansen dientengevolge op de Belgische markt.

Inderdaad is de werkloosheid in de Belgische kledingsector groot en inderdaad liggen lonen en prijzen in ons land op een belangrijk lager niveau dan in België het geval is. Die werkloosheid is echter al jarenlang groot¹⁾ en onze lonen en prijzen liggen al sinds de bevrijding gunstiger. Het exportoverschot t.o.v. België in de kledingsector is evenwel een verschijnsel van de laatste tijd en deze relatief kleine branche is het enige onderdeel van de grote textielsector waarin zo'n exportoverschot geconstateerd kan worden. Over het geheel genomen is de textielbalans nog altijd in het voordeel van de Belgen.

Nu mede op grond van ons exportoverschot in de kledingsector door de Belgische industrie om beschermende maatregelen wordt gevraagd, is het wellicht goed de verschuivingen in de onderlinge handel in confectie van de Benelux-landen eens wat nader te bezien. Daartoe zullen wij aan de hand van een korte analyse van de Nederlandse in- en uitvoercijfers de verhoudingen op kledinggebied, zoals deze thans t.o.v. België gegroeid zijn, iets nauwkeuriger trachten te begrenzen.

Allereerst moeten wij dan vaststellen, dat de vergelijkingen welke de Belgische industrie vaak maakt met de situatie in 1938, voor de kledingindustrie van weinig betekenis zijn. Vóór de tweede wereldoorlog was de Nederlandse kledingindustrie geen exportindustrie; haar jaarlijks exportcijfer schommelde om de f 3 mln. Eerst na de bevrijding heeft de kledingindustrie in ons land de export systematisch en energiek aangepakt. De confectie-industrie zag de kansen welke er door het tijdelijk uitvallen van Wenen en Berlijn voor haar lagen en is o.a. door middel van de organisatie van „Amsterdam Fashion Weeks” met haar exportcampagne begonnen. Dit streven heeft succes gehad, het kledingexportcijfer kon regelmatig worden opgevoerd. Reeds eerder hebben wij uiteengezet op welke wijze zich de Nederlandse kledingim- en export heeft ontwikkeld²⁾ na de bevrijding.

Laten wij dus voor het maken van vergelijkingen niet 14 jaren terug grijpen, maar bijv. 1949 als vergelijkingsbasis aannemen; het eerste jaar na de bevrijding dat in de kledingsector een Nederlands exportoverschot te zien gaf.

Na 1949 hebben inhaalvraag, liberalisatie, Voor-Unie

en Korea-hausse een overstroming van onze kledingmarkt met buitenlandse producten veroorzaakt. Dat België niet te klagen heeft over zijn aandeel in deze kledingoverstroming moge blijken uit de in- en uitvoercijfers welke wij in tabel 1 hebben samengebracht.

TABEL 1.

Aandeel van België/Luxemburg in de totale in- en uitvoer van kleding (excl. tricot) van Nederland³⁾.

Periode	Omschrijving	Invoer in Nederland	Uitvoer uit Nederland
1949	Totaal kleding (excl. tricot):	33.748.000	38.074.000
	waarvan België/Lux.: in procenten:	10.291.000 30	13.702.000 36
1950	Totaal kleding (excl. tricot):	76.496.000	74.414.000
	waarvan België/Lux.: in procenten:	42.050.000 55	16.887.000 23
1951	Totaal kleding (excl. tricot):	67.917.000	65.587.000
	waarvan België/Lux.: in procenten:	36.898.000 54	23.701.000 36
1952 eerste heft	Totaal kleding (excl. tricot):	17.414.000	32.841.000
	waarvan België/Lux.: in procenten:	8.112.000 47	18.146.000 55

In 1950 en in 1951 kwam dus 55 pCt van onze kledingimport uit België/Luxemburg en dat percentage van 55 zien we ook voor 1952 in de tabel vermeld, maar dan als aandeel van België in de Nederlandse kledingexport. Wanneer men de cijfers voor 1951 en 1952 met elkaar vergelijkt, dan ziet men daaruit, op jaarbasis omgerekend, een daling van onze *gehele* kledingimport t.o.v. vorig jaar met 50 pCt en een op gelijk niveau blijvende export. Dat de import van kleding uit België met meer dan de helft is verminderd moet dan ook niet als een uitzonderlijk verschijnsel beschouwd worden, aangezien immers de kledingimport uit alle landen in 1952 met 50 pCt bij 1951 ten achter is gebleven. Bij de export is dat anders, daar zien we een toename met 50 pCt ten aanzien van België en bij de totaalcijfers géén stijging, op jaarbasis omgerekend.

Alvorens meer gedetailleerd op dit verschil in ontwikkeling tussen de kledingexport en -import t.o.v. België in te gaan, moeten wij eerst weten of wellicht ook in de tricotsector dit verschijnsel kan worden geconstateerd. In tabel 2 vinden we de totale in- en uitvoercijfers voor confectie en voor de tricotsector, voor zover het de handel tussen Nederland en België/Luxemburg betreft.

Bij bestudering van deze cijfers valt weliswaar de teruggang van de tricotimport uit België op, maar tevens zien we, dat ook in de eerste helft van dit jaar nog voor een groter bedrag aan tricot werd ingevoerd dan er naar België werd uitgevoerd.

Slechts in de specifieke kledingsector, waar het dus gaat om confectie uit geweven stof en niet uit gebreid weefsel, is blijkbaar sprake van een omvangrijker uitvoer naar België dan de invoer thans is. Laten wij dus alleen deze sector en dit overschot eens iets nader bezien.

Duidelijk dan in een tabel, nader dan de hierboven reeds geschetste ontwikkeling van de totale handel in con-

¹⁾ In het maandblad „Kleding en Confectie”, mededelingen van de Belgische Nationale Federatie der Kleding- en Confectieijverheid worden de volgende cijfers genoemd: eind December 1950: 23.204 geheel of gedeeltelijk werklozen, dat was 35,2 pCt van het aantal werkkrachten dat onder de sociale wetten viel en eind December 1951: 29.604 geheel of gedeeltelijk werklozen, hetgeen toen 43,8 pCt betekende van het gehele personeel van de Belgische confectieijverheid, dat onder de sociale wetten viel (6de jaargang, nummer 4, blz. 10).

²⁾ „Consequenties van de liberalisaties voor de Nederlandse kledingbalans”, „E.-S.B.” van 14 Februari 1951, blz. 126 e.v.

³⁾ De gegevens, welke verwerkt zijn in de grafiek en de tabellen van dit artikel, zijn ontleend aan de In-, Uit- en Doorvoerstatiiek van het C.B.S. en aan het Maandschrift (productie-indices).

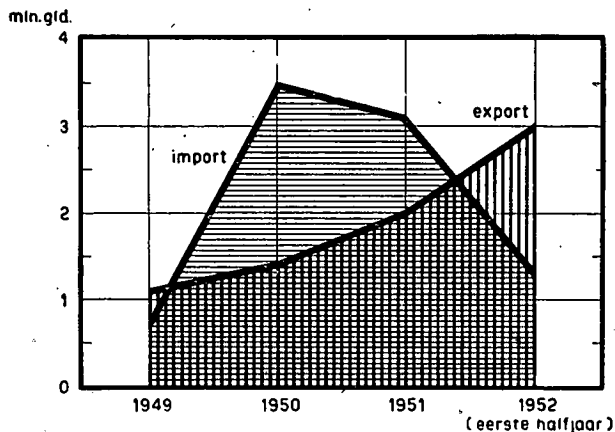
De volgende posten uit Naamlijst A van het C.B.S. werden gebruikt: voor de groep kleding (excl. tricot): 361, 367, 368, 584, 585, 586, 587, 588, 591, 592, 593, 607-617.
voor de groep tricot: 580, 581, 582, 583.

TABEL 2.

Periode	Soort	Invoer in Nederland uit België/Luxemburg	Uitvoer uit Nederland naar België/Luxemburg
		(in duizenden guldens)	
1949	Confectie	10.291	13.702
	Tricot	6.404	3.548
	Totaal	16.695	17.250
1950	Confectie	42.050	16.887
	Tricot	33.607	6.253
	Totaal	75.657	23.140
1951	Confectie	36.898	23.701
	Tricot	34.044	8.531
	Totaal	70.942	32.232
1952 eerste helft	Confectie	8.112	18.146
	Tricot	8.857	6.503
	Totaal	16.969	24.649

fectie tussen de Benelux-landen uitbeelden, door voor elk van de vier jaren 1949 t/m 1952 in- en uitvoer met maandgemiddelden in een grafiek voor te stellen. In onderstaand grafiekje is dit gebeurd.

Vergelijking tussen de gemiddelde maandelijkse import van kleding (excl. tricot) uit België/Luxemburg en de gemiddelde maandelijkse export van kleding (excl. tricot) naar België/Luxemburg.

Deze maandgemiddelden tonen ons een regelmatig stijgend verloop van de Nederlandse kledingexport naar België en een onregelmatig verloop van de Belgische kledingexportcijfers t.o.v. ons land. Bij dergelijke vergelijkingen van totaalcijfers speelt uiteraard het prijsverloop gedurende

TABEL 3.

De wederzijdse handel in kleding (excl. tricot) tussen Nederland en België 1949-1952.

Artikelen	1949		1950		1951		1952 (1e helft)	
	Invoer uit België	Uitvoer naar België	Invoer uit België	Uitvoer naar België	Invoer uit België	Uitvoer naar België	Invoer uit België	Uitvoer naar België
(bedragen in duizenden guldens)								
1. Dames- en meisjesbovenkleding	1.619	7.750	9.455	9.601	8.550	12.186	2.399	6.772
w.o. mantels en mantelcostuums	707	6.705	7.015	8.058	5.756	10.437	1.353	5.172
japonnen	639	860	1.288	1.230	945	1.223	288	937
blouses en rokken	273	185	1.152	313	1.849	526	758	663
2. Heren- en jongensbovenkleding	690	4.036	9.721	5.029	9.973	7.954	1.572	9.347
w.o. overjassen en demi-saisons	94	867	401	1.484	191	2.609	10	451
3. Boven- en onderkleding uit gegummeerd en geëlied weefsel	—	—	31	60	67	52	24	171
4. Onderkleding, corsetten, bustehouders, elastieken artikelen etc.	3.043	525	5.135	360	4.322	758	1.528	458
5. Overhemden, boorden, manchetten e.d.	797	831	5.250	1.241	4.362	1.683	638	870
6. Shawls, dassen, parapluies e.d.	436	113	4.882	206	3.239	231	457	68
7. Hoedvormen, hoeden, petten e.d.	2.514	31	6.210	101	4.069	313	1.262	281
8. Pelterijen	1.192	416	1.366	289	2.316	524	232	179
Totaal kleding, exclusief tricot	10.291	13.702	42.050	16.887	36.898	23.701	8.112	18.146

de verschillende waarnemingsjaren voor de samenstellen de artikelen een grote rol. Alleen daarom al is het ook niet aan te bevelen om in dit verband voor een vergelijkingsbasis verder terug te grijpen dan 1949.

Al laten de totaalcijfers slechts globale vergelijkingen toe, toch tonen zij ons dus verschuivingen aan in de wederzijdse handel in confectiekleding van de Benelux-landen. In concreto: voor het eerste halfjaar 1952 een exportoverschot ten opzichte van België ten bedrage van rond f 10 mln.

Willen wij meer gedetailleerd weten in welke branches van de kledingindustrie de verschuivingen in het bijzonder zijn opgetreden, dan moeten wij voor de verschillende vergelijkingsjaren een „break-down” maken. In tabel 3 vinden wij een dergelijke specificatie van de in- en uitvoercijfers.

Beziet men de Nederlandse exportcijfers voor de verschillende kledingartikelen, dan wordt de klacht, dat de Belgische markt thans overstromd wordt met goedkope Nederlandse producten voor een groot deel weerlegd. Het Nederlandse exportoverschot in de kledingsector blijkt veeleer een gevolg te zijn van een teruggang van de export van Belgische kleding naar ons land, dan van een vergroting van onze exportquantiteit in de kledingsector t.o.v. België.

Wanneer wij, met behulp van de gegevens voor de verschillende artikelgroepen, nagaan waaruit het huidige overschot resulteert, dan zien wij aan de invoerkant een teruggang over de gehele linie, terwijl aan de exportkant slechts in één artikelgroep een belangrijke vergroting van onze afzet te zien is, nl. in de herenkledingsector. Bovendien kan men uit de cijfers aflezen, dat het hier om een vergroting van de afzet van *costuums* gaat, daar immers de uitvoer van overjassen en demi-saisons zelfs is teruggelopen.

Dat de invoer van kleding uit België/Luxemburg over de gehele linie is teruggelopen, kan niemand alleen maar op rekening schrijven van onze, in vergelijking met België, betrekkelijk lage lonen en prijzen. Allen weten wij, dat de omvangrijke importen in 1950 en 1951 voor een groot deel berustten op een kooplust welke niet op een gezonde koopkracht was gebaseerd. Behalve de Voor-Unie en de inhaalvraag is het immers vooral de Korea-hausse geweest, welke in 1950 en 1951 de zich reeds in begin van 1950 aftekenende afzetcrisis in ons land tijdelijk maskeerde.

Na Maart 1951, na de omslag op de wereldgrondstoffenmarkten, trad de afzetcrisis echter in volle omvang naar voren. Er werd minder gekocht en de productiecijfers van de confectie-industrie bewogen zich in dalende lijn. In het eerste halfjaar 1952 ziet men in de Nederlandse confectie-industrie iedere maand een lager productie-indexcijfer dan in de overeenkomstige maand van 1951.

TABEL 4.

Maanden	Productie - Indexcijfers Confectie-industrie 1949 = 100	
	1951	1952
Januari	104	76
Februari	108	83
Maart	121	90
April	113	94
Mei	102	102
Juni	98	80
Juli	73	78

Dat onder deze omstandigheden ook minder werd geïmporteerd is verklaarbaar en moet zeker niet geheel worden geweten aan hoge Belgische prijzen. In belangrijke mate hebben wij hier met een koopkrachtverschijnsel te doen; in de tabel van de in- en uitvoercijfers naar de artikelgroepen (tabel 3) zien we dan ook bijv. sterk dalende cijfers voor de import uit België van luxe goederen (peltjerijen, hoeden en accessoires).

Overigens maakt zowel in Nederland als in België de export slechts ongeveer 10 pCt uit van de waarde der gehele kledingproductie. Het is dan ook wel enigszins overdreven, wanneer de Belgische kledingindustrie op grond van een vergrote herenkledingimport uit ons land (over geheel 1952 gerekend misschien een toeneming met f 10 mln) en op grond van een vermindering van de kledingexport naar ons land (hoogstens een vermindering met f 20 mln over geheel 1952 gerekend) Nederland de schuld geeft van de grote werkloosheid in haar bedrijfstak. Een binnenlandse afzetvermindering behoeft de vergrote import van Nederlandse herencostuums in België bovendien niet te betekenen, aangezien de Belgische mannen steeds meer van maatkleding op confectiecostuums overgaan, waardoor de Belgische markt voor herenconfectie allengs groter wordt. In België is het percentage confectiedragende mannen kleiner dan in Nederland.

De Belgische confectie-industrie weet trouwens zelf zeer goed, waar de eigenlijke oorzaken van haar huidige moeilijkheden liggen; wordt er niet in haar eigen jaarverslag over 1951, dat in April van dit jaar verscheen, het volgende over gezegd?:

„De huidige situatie mag ons niet uit het oog doen verliezen, dat de algemene toestand van onze nijverheidssector reeds sinds verscheidene jaren volstrekt niet benijdenswaardig is. Onze ondernemingen moeten het hoofd bieden aan moeilijkheden van bestendigen aard, die een zeer ernstig karakter zullen aannemen indien alle middelen ter bestrijding ervan niet in 'het werk worden gesteld.

In onze vorige verslagen wezen wij er op, dat het middel tegen het verval dat ons bedreigt in hoofdzaak op de *binnenlandse markt* (cursivering van ons, P.) moet worden gezocht. Ruime bevolkingslagen kunnen en moeten ertoe gebracht worden gerede kleding te dragen. Hier bestaat een belangrijke potentiële markt die tot nu toe braak ligt.

De verwezenlijking van deze doelstelling vergt de oplossing van talrijke vraagstukken, die zowel op technisch gebied als op dat van distributie en op dat van de prospectie rijzen. Het is slechts ten koste hiervan, dat de achterstand van ons land op dat gebied, *ten opzichte van talrijke landen* (cursivering van ons, P.) zal kunnen ingehaald worden. Verhoging van de productiviteit, rationalisatie en specialisatie moeten de algemene wachtwoorden zijn!“

Van Nederlandse zijde wordt er de laatste tijd steeds weer op gewezen, dat de huidige Belgische moeilijkheden haar oorzaak niet in Nederland hebben maar in België, zodat de oplossing van deze moeilijkheden ook niet een Nederlands maar een Belgisch probleem is⁵⁾. Uit het hierboven aangehaalde blijkt, dat de Belgen dit wel degelijk inzien.

Amsterdam.

A. H. PONFOORT.

⁴⁾ Ontleend aan het Jaarverslag 1951 van de Belgische Nationale Federatie der Kleding- en Confectienijverheid, gepubliceerd in het nummer van April 1952 van het maandblad dezer Federatie, blz. 11 en 12.

⁵⁾ Zie bijv. Dr H. W. J. A. Vredegoor: „België en de Benelux na „le miracle hollandais““ in „E.-S.B.“ van 27 Augustus 1952.

AANTEKENINGEN

De na-oorlogse ontwikkeling der Amerikaanse investeringspositie

De Amerikaanse investeringen in het buitenland.

Tot en met 1947 vormden de credieten, door de Amerikaanse Regering aan het buitenland verleend, tezamen met de deelnemingen der Amerikaanse Regering in verschillende internationale instellingen, zoals I.M.F., B.I.R.D., Export-Import Bank e.a., de belangrijkste factor in de jaarlijkse toename der Amerikaanse investeringen in het buitenland. De overgang echter, in 1948, van credieten op lange termijn naar „grants“ ter financiering van het Amerikaanse uitvoersurplus, bracht een sterke vertraging in de toeneming der regeringscredieten aan het buitenland met zich.

Daar anderzijds de Amerikaanse particuliere investeringen in het buitenland niet een dergelijke vertraging, of een minder sterke vertraging (1949), vertonen, kan men constateren, dat van 1949 af de Amerikaanse particuliere investeringen in het buitenland in veel sterkere mate toenemen dan de regeringscredieten. Zo namen bijv. in de jaren 1950 en 1951 de particuliere investeringen toe met resp. \$ 2.049 en \$ 1.282 mln, terwijl de regeringscredieten aan het buitenland in beide jaren een jaarlijkse toename van ongeveer \$ 150 mln laten zien.

Regeringscredieten.

Toen in 1948 het Europese Herstel-Programma tot stand kwam, betekende dit tevens het einde van een periode, waarin het verlenen van enorme credieten aan verschillende landen ter verlichting van hun zware lasten der na-oorlogse economische wederopbouw de oorzaak was van de zeer sterk stijgende investeringen der Amerikaanse Regering in het buitenland. Sindsdien is de toename dezer investeringen dan ook sterk teruggelopen. Onderstaande tabel laat deze teruggang duidelijk zien.

TABEL 1.

Toename der investeringen der Amerikaanse Regering in het buitenland.

(in miljoenen dollars)

Eind 1946 — eind 1947	6.956
Eind 1947 — eind 1948	919
Eind 1948 — eind 1949	556
Eind 1949 — eind 1950	162
Eind 1950 — eind 1951	124
Eind 1946 — eind 1951	8.717

De totale uitstaande investeringen der Amerikaanse Regering bedroegen, door deze toename, aan het einde van 1951 \$ 13.800 mln. Ongeveer 62 pCt van deze investeringen is ten goede gekomen aan de verschillende deelnemende landen der Organisatie voor Europese Economische Samenwerking, terwijl investeringen in de reeds eerder genoemde internationale instellingen 25 pCt van dit totaal vertegenwoordigen. Het grootste deel der investeringen der Amerikaanse Regering in het buitenland sinds 1949 zijn leningen, verstrekt aan het buitenland door bemiddeling der Export-Import Bank.

Particuliere investeringen.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de toeneming der particuliere Amerikaanse investeringen in het buitenland.

TABEL 2.

Toename der particuliere Amerikaanse investeringen in het buitenland.

(in miljoenen dollars)

Eind 1946 — eind 1947	1.342
Eind 1947 — eind 1948	1.405
Eind 1948 — eind 1949	677
Eind 1949 — eind 1950	2.049
Eind 1950 — eind 1951	1.282
Eind 1946 — eind 1951	6.755

Wat betreft de geographische verdeling dezer investeringen dient opgemerkt te worden, dat vooral in de jaren 1947 en 1948 een groot deel der investeringen ten goede is gekomen aan Zuid-Amerika, waar vooral de ontginning der olievelden in Venezuela veel Amerikaans kapitaal aantrok. Sindsdien komen echter Canada en de daar ontdekte olievelden steeds meer op de voorgrond. In 1950 vertegenwoordigden dan ook de Amerikaanse particuliere investeringen in Canada meer dan de helft der totale toename gedurende dat jaar, t.w. een vermeerdering der investeringen in Canada van \$ 1.123 mln op een totale toename van \$ 2.049 mln.

De nieuwe Amerikaanse investeringen in de landen der O.E.E.S. vertonen een aanzienlijke vooruitgang sinds eind 1949. In de jaren 1947 en 1948 was er een jaarlijkse toename te constateren van resp. \$ 107 en \$ 185 mln, in 1949 ziet men een vermindering van \$ 97 mln, terwijl tenslotte 1950 weer een vermeerdering laat zien van \$ 421 mln.

Vooraf directe investeringen op lange termijn spelen een belangrijke rol in de jaarlijkse toeneming der Amerikaanse particuliere investeringen in het buitenland.

Leningen op korte termijn, verstrekt door Amerikaanse exporteurs en Amerikaanse financiële instellingen, hebben een belangrijk aandeel gehad in de financiering der buitenlandse handel. Een groot deel der „short-term” claims in 1950 en 1951 had betrekking op landen als Brazilië, België, Mexico, Columbia, Australië en Canada. Een teruggang in uitstaande claims was merkbaar in landen als Frankrijk en Argentinië, terwijl vooral de relaties op dit gebied met Engeland een weerspiegeling zijn van de ups en downs in de betalingsbalanspositie van dit land.

Ten slotte dient nog opgemerkt te worden de steeds stijgende belangstelling der Amerikaanse beleggers voor buitenlandse waardepapieren, maar ook hier gaat het leeuwendeel naar Canada, waarbij, vooral in 1951, een zekere speculatie omtrent een mogelijke waardeinstijging der Canadese dollar stellig niet te ontkennen is.

Buitenlandse investeringen in de Verenigde Staten.

Ongeveer de helft der buitenlandse investeringen in de Verenigde Staten is afkomstig van de deelnemende landen der O.E.E.S., terwijl de investeringen uit Canadese en Zuidamerikaanse bron ongeveer ieder 10 tot 15 pCt van het totaal der buitenlandse investeringen vertegenwoordigen.

Gezien echter de strenge beperkingen in verschillende landen aangaande de export van kapitaal naar het dollar-gebied, vooral tot 1950, kan men zeggen, dat de variatie en aanwas dezer investeringen een weerspiegeling zijn der behoeften der verschillende Regeringen, ofwel de in eigen bedrijf geherinvesteerde winsten van in Amerika gevestigde buitenlandse ondernemingen vertegenwoordigen. Deze trend zet zich verder door in de jaren 1950 en 1951. In deze jaren heeft er een jaarlijkse aanwas plaats van in totaal resp. \$ 1.226 en \$ 841 mln, maar ook deze bedragen

bestaan voor een gedeelte uit onverdeelde winst van door het buitenland gecontroleerde en in Amerika gevestigde ondernemingen. Men schat de directe buitenlandse investeringen in deze laatste twee jaren op \$ 430 mln, terwijl de totale toename der investeringen op lange termijn alleen reeds \$ 1.408 mln bedraagt. Meer dan \$ 300 mln der totale toename in de waarde der buitenlandse investeringen in Amerika wordt gerekend afkomstig te zijn van geherinvesteerde winsten. Ten slotte dient men er nog rekening mede te houden, dat ongeveer 90 pCt van de waardevermeerdering van het buitenlands bezit aan Amerikaanse waardepapieren enkel en alleen het resultaat is der prijsstijgingen, die in 1950 hebben plaats gevonden. Eerst in het afgelopen jaar ziet men tevens een toenemende effectieve vraag naar Amerikaanse waardepapieren. De voornaamste kopers zijn Zwitserland (50 pCt) en Engeland (40 pCt), maar het is een open vraag, of de aankopen door deze twee landen al dan niet plaats hadden voor rekening van personen aldaar woonachtig.

Het totale buitenlands bezit aan Amerikaans waardepapier op korte termijn, met inbegrip van staatsobligaties, bereikte in 1946 een bedrag van ongeveer \$ 8.200 mln, liep vervolgens terug (eind 1949) tot \$ 7.600 mln en vertoonde sindsdien een voortdurende stijging. Ultimo 1951 was dit totale bezit groot \$ 9.500 mln. De teruggang in de jaren 1947, 1948 en gedeeltelijk ook nog 1949, was voornamelijk het gevolg van het feit, dat buitenlandse Regeringen hun betalingsbalansdeficit vis-à-vis de Verenigde Staten grotendeels moesten financieren uit hun eigen nog bestaande reserves. Zo is ook de bovengenoemde aanwas in 1950 en 1951 ongetwijfeld een weerspiegeling der minder ongunstige ontwikkeling der betalingsbalanspositie van het buitenland ten aanzien der Verenigde Staten.

Netto inkomsten en uitgaven voortvloeiend uit de Amerikaanse investeringspositie.

Hoewel de Amerikaanse activa in Europa en Canada die in Zuid-Amerika verreweg overtreffen, vertegenwoordigen de netto inkomsten uit laatgenoemd gebied sinds 1946 tussen de 45 en 55 pCt der totale netto inkomsten der Verenigde Staten. Ongeveer de helft dezer inkomsten uit Zuid-Amerika is het resultaat der Amerikaanse investeringen in de olievelden van Venezuela. Andere voorname bronnen van inkomsten uit Zuid-Amerika vormen de Amerikaanse investeringen in Cuba (suiker) en in Chili (koper en nitraat).

Het netto inkomen der investeringen in Canada neemt de tweede plaats in met ongeveer 25 tot 35 pCt der totale netto inkomsten der Amerikaanse investeringen in het buitenland in de na-oorlogse jaren. Aanvankelijk kwam meer dan de helft dezer inkomsten voort uit investeringen in de verwerkende industrie en de mijnbouw. Sinds 1949 echter gaat ook in Canada de olieproductie een steeds voornamere plaats innemen en deze industrie zal dan ook weldra

TABEL 3.

	Netto investeringspositie der Verenigde Staten (in miljoenen dollars)						Netto inkomsten en uitgaven aan interest, dividenden etc. (in miljoenen dollars)					
	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1946	1947	1948	1949	1950	1951
Totaal	4.166	12.238	14.106	14.915	14.545	14.900	594	897	1.091	1.052	1.306	1.594
O.E.E.S.	-1.307	3.489	4.279	4.310	3.841	—	-39	-30	-1	-50	-106	30
Overzeese gebieden der O.E.E.S.-landen	-74	113	231	246	201	—	18	29	77	76	87	100
Overige Europese landen	658	733	786	841	902	—	4	10	8	9	12	12
Canada	3.290	3.666	3.698	3.709	4.131	—	204	270	265	321	321	323
Zuid-Amerika	2.431	3.227	3.433	3.919	3.903	—	324	466	544	444	682	747
Rest van de wereld	-48	444	553	939	694	—	83	156	200	251	302	384
Internationale instellingen	-151	1.270	1.672	1.763	1.645	—	—	-4	2	1	-1	-2

Bron:
Alle cijfers aangaande de netto investeringspositie der Verenigde Staten zijn ontleend aan statistieken gepubliceerd door het U.S. Department of Commerce in „Foreign Commerce Weekly”. De cijfers der netto inkomsten en uitgaven aan interest, dividenden etc. zijn ontleend aan de door het U.S. Department of Commerce gepubliceerde betalingsbalansen in „Survey of current Business”. Deze beide publicaties zijn tevens de bronnen van alle cijfers aangehaald in de tekst.

de belangrijkste inkomstenbron zijn der Amerikaanse investeringen in Canada.

Een merkwaardig verschijnsel doet zich voor wat betreft West-Europa. Hoewel de netto investeringen hier practisch gelijk zijn aan die in Zuid-Amerika en Canada, ziet men tot en met 1950 een voortdurend nadelig saldo op de lopende betalingsbalans van de Verenigde Staten met West-Europa. Dit feit is te verklaren, doordat het leeuwen-deel der Amerikaanse activa in West-Europa bestaat uit regeringsleningen en credieten op lange termijn met een zeer lage rente, terwijl de Europese activa in de Verenigde Staten voornamelijk gevormd worden door meer winst-dragende particuliere investeringen. De Amerikaanse betalingsbalans voor 1951 laat daarentegen een netto inkomstenpost zien in tegenstelling met bovengenoemd netto deficit in de jaren 1946-1950. Deze overgang schijnt echter grotendeels toe te schrijven te zijn aan de aflossing door Engeland op een in 1947 door de Verenigde Staten aan dit land verstrekte lening van \$ 3.400 mln.

In tabel 3 is getracht een overzicht te geven van de netto investeringspositie der Verenigde Staten, alsmede der daaruit voortvloeiende netto inkomsten en uitgaven.

Parijs.

Dr F. J. VAN HOEK.

Is ons cijfersysteem oneconomisch?

Het getal neemt in onze samenleving een zeer belangrijke plaats in. Er zijn weinig beroepen, waar men niet dagelijks met cijfers te maken krijgt en bij vrijwel iedere hagedeling in het economisch leven wordt met cijfers gewerkt. Indien dan wordt opgemerkt, dat er met ons cijfersysteem iets niet in orde is, dan moet men welhaast dezelfde gewaarwording ondergaan, als een chauffeur, wanneer hem wordt gezegd, dat hij op het punt staat een wiel van zijn auto te verliezen.

Welnu, reeds enige tijd wordt er op een fout in ons cijfersysteem gewezen door Ir A. Hamerlynck, die zijn visies aankondigt onder het motto: „Cijferbeweging”. Hierin wordt gewezen op „de nadelen, die voortspuiten uit het verschil, dat bestaat tussen het uitspreken en neerschrijven van getallen in de Nederlandse taal, waarbij eerst de eenheden en daarna de tientallen worden genoemd”¹⁾. Zo wordt het getal 24 uitgesproken als „vier en twintig”, dus van rechts naar links, hetgeen afwijkt van de normale manier van lezen, die van links naar rechts gaat. Bij kleine getallen levert deze spreekwijze geen moeilijkheden op.

Anders wordt dit als het gaat om getallen van 3 cijfers en meer. Een getal als 3.648 wordt uitgesproken als drie duizend zes honderd acht en veertig, waarbij dus na elkaar het duizendtal, het honderdtal, de eenheid en het tiental worden uitgesproken, hetgeen niet logisch is. Indien men dit getal op het gehoor moet neerschrijven moet men na het neerschrijven van het honderdtal even pauzeren, tot dat na de eenheid ook het tiental is genoemd, of omge-

keerd de eenheid onmiddellijk neerschrijven met opening van een tussenruimte, waarin dan daarna het tiental wordt toegevoegd.

Hamerlynck wijst er op, dat deze eigenaardige spreekwijze oorzaak is van vele „cijferinversies”, waarmee wordt bedoeld, dat de eenheid als tiental wordt opgeschreven, en het tiental als eenheid. In het voorbeeld: 3.684 in plaats van 3.648. Om verwarring te voorkomen wordt voorgesteld de spreekwijze aan de schrijfwijze aan te passen en een getal als 48 uit te spreken als „veertig acht”, zoals in het Engels „fourty eight” en in het Frans „quarante huit”.

Onze huidige methode is dus onlogisch, en indien deze cijferinversies inderdaad vaak voorkomen, dan is het een dringende eis om onze taal aan te passen. Immers, het herhaaldelijk maken van deze fout is zeer oneconomisch. Een telefoniste, die de fout maakt, draait herhaaldelijk verkeerde nummers; een boekhouder zal de grootste moeite hebben, om zijn boekhouding sluitend te krijgen; een zakenman die op bestelling werkt, verstaat de orders verkeerd; een administrateur, die een brief ontvangt met een op deze wijze verdraaid nummer zal bij latere verwijzingen naar deze brief veel tijd verliezen om de juiste brief te ontdekken; een machinetekenaar, die verkeerd leest, tekent onjuiste afmetingen en de uitvoerder van de tekening maakt constructies, die onbruikbaar zijn. Zo zullen op elk terrein van onze samenleving fouten gemaakt worden, die de meest zorgelijke gevolgen kunnen hebben.

De vraag is nu, of deze fout veel voorkomt. Dit blijkt inderdaad het geval te zijn²⁾. Wij zijn in de gelegenheid geweest aan de hand van een cijferproef, gehouden onder militairen, de omvang van de „cijferinversiekwaal” na te gaan. Daartoe werden in snel tempo 128 getallen van 2 en meer cijfers gedictieerd aan 400 militairen. De proefgroep is hierom zeer interessant, omdat van alle personen het genoten onderwijs en het beroep konden worden opgenomen. Nagenoeg alle rangen en standen waren in de groep vertegenwoordigd, met deze beperking, dat er weinig representanten waren van de lagere volksklassen. In dit verband is dit laatste niet zo'n bezwaar, daar de lagere klassen minder met cijfers te maken hebben. Bijzonder sterk vertegenwoordigd waren de kantoorbedienden en het lagere technische personeel (niveau ambachtschool).

Voor de overzichtelijkheid is het groot aantal beroepen, dat bij het onderzoek betrokken was, teruggebracht tot een aantal min of meer gelijkwaardige beroeps-categorieën. Zoals vanzelf spreekt is er onder deze jonge personen een aantal, dat nog studerende of juist afgestudeerd was. Hieronder volgt thans een volledig overzicht van de 11 beroeps-categorieën, waarbij voor iedere groep de personen zijn gerangschikt naar het aantal gemaakte inversiefouten.

Het aantal gemaakte inversiefouten was zeer groot. In totaal waren het er 637. Het is helaas niet mogelijk vast te stel-

¹⁾ P. A. Eggermond, Inspecteur van het Lager Onderwijs, benadert in „Ons eigen blad” van Juli 1949 het vraagstuk van paedagogische zijde en schrijft over de moeilijkheden, die het systeem oplevert bij het onderwijs aan kinderen. Ditzelfde blijkt experimenteel uit de proeven, die Mej. M. L. van Herreweghe in Maart 1952 deed in het Laboratorium voor Psychologie en Experimentele Paedagogie van de Rijksuniversiteit te Gent, waarbij op een aantal kinderen proeven werden genomen volgens de „oude” methode (acht en veertig) en volgens de „nieuwe” methode (veertig acht). De foutencurve ligt over de gehele linie bij de „oude” methode boven die der „nieuwe” methode.

Beroepsgroepen	aantal personen	aantal gemaakte inversiefouten													
		0 f.	pCt	1 f.	pCt	2 f.	pCt	3 f.	pCt	4 f.	pCt	5 f.	pCt	6 f. en meer	pCt
I. M.T.S., T.H. e.d.	56	23	41	16	29	12	21	2	4	—	—	—	—	3	5
II. Mulo, H.B.S. e.d.	28	9	32	9	32	3	11	3	11	2	7	—	1	4	4
III. Kantoorbedienden e.d.	66	36	54	16	24	5	8	5	8	2	3	1	2	1	2
IV. Onderwijzers	11	4	36	2	18	3	27	2	18	—	—	—	—	—	—
V. Lager technisch personeel	128	28	22	43	33	18	14	8	6	18	14	9	7	4	3
VI. Handels- en industriële middenstand	24	7	29	7	29	3	13	3	13	4	17	—	—	—	—
VII. Land- en tuinbouw	19	1	5	6	32	5	26	5	26	2	11	—	—	—	—
VIII. Tekenaars e.d.	12	3	25	4	38	2	17	2	17	1	8	—	—	—	—
IX. Bedienden (winkel en magazijn)	15	5	33	6	40	2	13	1	7	1	7	—	—	—	—
X. Losse arbeiders	15	4	27	3	20	3	20	2	13	1	7	1	7	1	7
XI. Diversen	26	8	31	13	50	2	8	1	4	—	—	1	4	1	4
Totaal	400	128	32	125	31	58	15	34	9	31	8	13	3	11	3

len op hoeveel getallen in deze groep een inversiefout voorkomt. Dit zou mogelijk geweest zijn, indien alle personen 128 getallen hadden ingevuld. Door de hoge dicteersnelheid konden echter velen het tempo niet volgen en lieten daardoor gedeelten oningevuld. Dit is te betreuren, daar anders de kansen hadden kunnen worden berekend, op hoeveel getallen „normaal” een inversiefout voorkomt.

Wel valt uit deze proef te concluderen, dat de overgrote meerderheid, nl. 68 pCt, met de „inversiekwaal” te kampen heeft. Er is uiteraard een grote verscheidenheid in het aantal fouten, dat men maakt. Voor de meesten ligt de foutenmarge in deze proef beneden de 3 fouten, maar er zijn ook treffende voorbeelden van personen, voor wie de inversiefout een normaal verschijnsel is. Zo maakten 3 M.T.S.-ers respectievelijk 6, 7 en 8 fouten. Een radiomonteurbrecht het zelfs tot 18 inversiefouten.

Wat betreft de spreiding over de beroepsgroepen het volgende: volgens de proef komen de meeste fouten voor in de categorieën land- en tuinbouw en losse arbeiders, gevolgd door het lager technisch personeel. Anderzijds komen de minste fouten voor bij de categorieën kantoorbedienden e.d., M.T.S. e.d. en winkelbedienden. Op het eerste gezicht schijnt de conclusie voor de hand te liggen, dat de factoren intelligentie en ervaring in omgang met cijfers een grote rol spelen.

Beide eigenschappen zijn in de eerste groepen nl. zeker in veel mindere mate aanwezig dan bij de laatste. Is er dus reden om deze tendentie vast te stellen, voor de gehele lijn gaat zij niet op. De groep onderwijzers en, in mindere mate ook de groep Mulo, Gymnasium, H.B.S. e.d. liggen nl. duidelijk beneden de verwachtingen volgens dit criterium. Wel in de lijn der verwachting liggen weer de 6 typografen (onder groep XI), die allen slechts 0 of 1 fout maakten.

De conclusie lijkt gewettigd, dat geoeffendheid, en in mindere mate intelligentie, wel degelijk een rol spelen bij het vermijden van inversiefouten, maar hun invloed is niet overheersend. Het bovenstaande overzicht leert, dat in alle categorieën inversiefouten voorkomen, ook bij kantoorbedienden, boekhouders en accountants. De slotsom is dan ook, dat thans experimenteel is komen vast te staan, dat een hervorming van ons cijfersysteem economisch en ook sociaal van groot belang is. Niet alleen van praktisch nut voor onderwijzers bij het onderwijs der kinderen, maar ook voor de talloze volwassenen in het economisch leven, die dagelijks met getallen en cijfers werken.

Utrecht.

Drs M. A. J. M. MATTHYSSEN.

GELD- EN KAPITAALMARKT

De geldmarkt.

De ultimokrapte, welke zich de vorige week op de geldmarkt voordeed, was niet van lange duur. Met ingang van Woensdag 5 November werd de callrente weer tot haar minimum van $\frac{1}{2}$ pCt teruggebracht. De disconto's voor schatkistpapier ondergingen weinig verandering; voor looptijden, variërend van 1-11 maanden, maken kopers van dit papier momenteel een disconto variërend van $\frac{3}{4}$ - $\frac{15}{16}$ pCt per jaar, terwijl bij verkoop op de markt de betreffende discontopercentages zich tussen $\frac{13}{16}$ -1 per jaar bewegen. Het disconto, waartegen de Agent van het Ministerie van Financiën (resp. De Nederlandsche Bank, als het haar beurt is om papier te verkopen) nieuwe schatkistpromessen afgeeft, sinds 1 Augustus jl. 1 pCt bedragend, vormt nog steeds de basis van bovenbedoelde staffeling.

De kapitaalmarkt.

Door een publicatie van de Vereeniging voor den Effectenhandel werd gedurende de verslagweek nog eens de aandacht gevestigd op de A.N.P.-C.B.S. gemiddelden van koersen van te Amsterdam genoteerde aandelen. Deze

gemiddelden worden — met uitzondering van dat voor petroleumfondsen, dat vnl. de koers van aandelen Koninklijke weerspiegelt — wekelijks in deze rubriek opgenomen onder de benaming van „indexcijfers”, omdat zij op grond van hun samenstelling o.i. niet de dimensie van koersen, doch van indexcijfers (verhoudingsgetallen) hebben. Voor 1938 bedroegen deze cijfers: algemeen 126; industrie 134; scheepvaart 102; banken 101; Indonesische aandelen 100.

De koersstijging van aandelen t.o.v. vóór de oorlog is, zoals in deze rubriek reeds vaak ter sprake kwam, relatief gering. Er is over het algemeen geen sprake van dat qua hoofdsom belegging in Nederlandse aandelen in die mate bescherming heeft opgeleverd tegen de waardedaling van de gulden tussen 1938 en nu, als velen menen. De stijging van het algemeen „gemiddelde” van 126 in 1938 tot 134 thans, of met ca 6 pCt, kan wellicht zeer grof enig idee geven van bovengenoemde bescherming. Dat de hierdoor verkregen indruk niet al te onjuist is, wordt waarschijnlijk, indien men „echte” aandelenindexcijfers beziet, als die gepubliceerd door De Twentsche Bank. Deze bedroegen, 1938 voor elke groep 100 stellend, per 31 October 1952: algemeen 102; binnenlandse bedrijven 122; scheepvaart 115; banken 114; cultures 28; Indonesië diversen 36; internationale concerns 125.

Indien men laatstgenoemde indexcijfers als basis mocht nemen en indien men de koopkracht van het geld zou meten door middel van de kosten van levensonderhoud, dan zou de koopkracht van een aandelenpakket, op dezelfde wijze samengesteld als bij de berekening van deze indexcijfers werd gedaan, thans bij de algemene belegging ca 42 pCt, bij belegging in cultuur aandelen ca 12 pCt van 1938 bedragen.

De mutaties op de aandelenmarkt bleven gedurende de verslagweek van betrekkelijk geringe omvang. De Republikeinse verkiezingsoverwinning had, evenals in Wallstreet, in Amsterdam slechts een beperkte koersstijging ten gevolge.

Op de obligatiemarkt werd voor het eerst sinds geruime tijd een particuliere emissie aangekondigd, nl. van f 3 mln $\frac{3}{2}$ pCt 6-jarige obligaties W. Smit's Transformatorenfabriek.

	31 Oct. 1952	7 Nov. 1952
Aand. indexcijfers.		
Algemeen	134,1	135,1
Industrie	191,0	192,6
Scheepvaart	156,0	156,7
Banken	123,1	124,1
Indon. aand.	40,7	40,8
Aandelen.		
A.K.U.	148	149 $\frac{1}{2}$
Philips	147 $\frac{1}{2}$	150
Unilever	169 $\frac{1}{4}$	171 $\frac{1}{4}$
H.A.L.	142 $\frac{1}{2}$	143
Amsterd. Rubber	71 $\frac{1}{4}$	71 $\frac{1}{2}$
H.V.A.	82	83
Kon. Petroleum	304 $\frac{1}{2}$	310 $\frac{1}{4}$
Staatsfondsen.		
2 $\frac{1}{2}$ pCt N.W.S.	76 $\frac{3}{4}$	76 $\frac{3}{4}$
3-3 $\frac{1}{2}$ pCt 1947	92 $\frac{13}{16}$	92 $\frac{5}{8}$
3 pCt Invest. cert.	93 $\frac{5}{16}$	93 $\frac{3}{8}$
3 $\frac{1}{2}$ pCt 1951	96 $\frac{15}{16}$	96 $\frac{15}{16}$
3 pCt Dollarlening	93 $\frac{1}{2}$	93 $\frac{1}{2}$
Diverse obligaties.		
3 $\frac{1}{2}$ pCt Gem. R'dam 1937 VI ...	95 $\frac{1}{2}$	97 $\frac{1}{4}$
3 $\frac{1}{2}$ pCt Bataafsche Petr.	98 $\frac{3}{16}$	98 $\frac{3}{16}$
3 $\frac{1}{2}$ pCt Philips 1948	95	95 $\frac{3}{8}$
3 $\frac{1}{2}$ pCt Westl. Hyp. Bank	89	90 $\frac{1}{4}$

J. C. BREZET.

Abonneert U op de E.-S.B.

STATISTIEKEN

OFFICIËLE WISSELKOERSEN VAN DE NEDERLANDSCHE BANK
Van 8 November 1952 af.

Plaats	Per	Schriftelijk en t.t.	
		Aankoop	Verkoop
Brussel	100 B.fr.	7,59	7,61
Frankfort a/Main	100 D.M.	90,39	90,57
Kopenhagen	100 D.Kr.	54,86	55,16
Lissabon	100 Escud.	13,15	13,28
Londen	1 £	10,56	10,72
Montreal (t.t.)	1 Can. \$	3,89½	3,91½
Montreal (luchtpost)	1 Can. \$	3,89	3,91½
Montreal (zeepost)	1 Can. \$	3,88½	3,91½
New York (t.t.)	1 U.S. \$	3,79½	3,80½
New York (luchtpost)	1 U.S. \$	3,79	3,80½
New York (zeepost)	1 U.S. \$	3,78½	3,80½
Oslo	100 N.Kr.	53,05	53,33
Parijs	100 Fr.fr.	1,077	1,095
Praag	100 Kcs	7,58	7,62
Stockholm	100 Z.Kr.	73,25	73,66
Zürich	100 Z.fr.	86,71	87,09

Vacatures

C.J. VAN HOUTEN & ZOON N.V.
Koninklijke Fabrik van Cacao en Chocolade
te Weesp

zoekt voor spoedige indiensttreding en ter opleiding

**BEDRIJFSORGANISATORISCH
ASSISTENT**

die de bedrijfsleiding zal kunnen bijstaan bij de uitwerking en de invoering van bedrijfsorganisatorische maatregelen.

Gezocht wordt iemand met een opleiding op academisch niveau, liefst met enige bedrijfservaring.
Leeftijd niet beneden 27 jaar.

Sollicitatiebrieven in handschrift onder motto V.H.W. te zenden aan het Twents Instituut voor Bedrijfspsychologie, Grundellaan 18 Hengelo (O.)

INTERIM-PRIJSINDEXCIJFERS VAN HET GEZINSVERBRUIK IN NEDERLAND 1) 2)

1949 = 100

Aard der gezinsuitgaven	Wegingsfactor (pCt van totale gezinsuitgaven in 1949)	1949 = 100					
		15 April 1952	15 Mei 1952	15 Juni 1952	15 Juli 1952	15 Aug. 1952	15 Sept. 1952 3)
I. Voeding, w.o.: brood, gebak, meel	37,7	125	124	124	123	120	123
aardappelen, groenten, fruit	8,0	121	122	123	124	124	124
suiker en koloniale waren, dranken	6,8	131	124	117	113	97	109
vlees, vleeswaren, vis	6,5	125	125	125	125	125	125
olien en vetten	4,6	151	157	158	158	158	159
zuivelproducten, excl. roomboter	3,8	124	123	119	118	119	120
II Roken	8,0	109	109	111	109	110	112
III Woning, w.o.: huur, water, onderhoud woning	2,3	118	118	116	116	116	116
huur afzonderlijk verwarming en verlichting	21,0	123	123	123	122	123	123
woninginrichting en huisraad	9,2	115	115	115	115	115	115
IV Kleding en schoeisel, w.o.: kleding	8,4	115	115	115	115	115	115
schoeisel	5,1	140	139	139	140	140	141
V Hygiënische en medische zorg, w.o.: reiniging	6,7	121	121	120	119	119	118
persoonlijke en gezondheidszorg	13,3	117	116	115	114	114	114
VI Ontwikkeling en ontspanning, w.o.: ontwikkeling, ontspanning, verenigingen	10,6	116	115	114	112	112	112
verkeer	2,7	121	121	121	120	119	120
VII Verzekeringen en belastingen	3,4	113	112	112	111	111	111
Totaal	1,6	111	111	110	109	109	109
Totaal (excl. belastingen)	1,8	115	114	113	113	113	113
Totaal	10,1	118	118	118	118	118	118
Totaal (excl. belastingen)	7,6	117	117	117	117	117	117
Totaal	2,5	121	122	122	122	122	122
Totaal (excl. belastingen)	12,2	107	107	107	117	117	117
Totaal	100	120	119	119	120	119	120
Totaal (excl. belastingen)	94,9	122	121	121	122	121	122

1) Bron: C.B.S.
2) Volgens huishoudrekeningen over 1949 van geschoolde arbeiders, voorlieder, lagere kantoorbiedenden en ambtenaren, met in 1949 een bruto-weekloon van f 50 tot f 60, een gemiddelde gezinsgrootte van vier en wonende in de middelgrote en kleine gemeenten van ons land.
3) Voorlopige gegevens.

DE TWENTSCHE BANK N.V.

Maandstaat op 31 October 1952

Kas, Kassiers en Dag-geldleningen	f. 18.081.209.05
Nederlands	
Schatkistpapier	563.900.000 -
Ander Overheidspapier	40.017.300 -
Wissels	5.062.234.69
Bankiers in Binnen- en Buitenland	24.525.697.14
Effecten en Syndicaten	10.961.928.73
Prolongatiën en Voor-schotten tegen Effecten	16.903.400.32
Debiteuren	178.567.852.08
Deelnemingen (incl. Voorschotten)	10.042.992.14
Gebouwen	3.500.000. -
Belegde Reserve voor Verleende Pensioenen	621.214.07
Totaal	f. 872.183.828.22

Kapitaal	f. 45.000.000. -
Reserve	16.500.000. -
Bouwreserve	1.000.000. -
Deposito's op Termijn	180.355.640.15
Crediteuren	613.959.102.14
Geaccepteerde Wissels	161.209.58
Door Derden	
Geaccepteerd	1.770.354.51
Overlopende Saldi en Andere Rekeningen	12.816.307.77
Reserve voor Verleende Pensioenen	621.214.07
Totaal	f. 872.183.828.22

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Uitgave van het Nederlandsch Economisch Instituut

Adres voor Nederland: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam (West)

Telefoon Redactie en Administratie: 38040, Giro 8408.

Bankiers: R. Mees en Zoonen, Rotterdam.

Redactie-adres voor België: Seminarie voor Gespecialiseerde Economie, 14, Universiteitstraat, Gent.

Abonnementen: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam. Abonnementprijs, franco per post, voor Nederland en de Uniegebieden en Overzeese Rijksdelen (per zeepost) f 26.-, overige landen f 28.- per jaar. Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden beëindigd per ultimo van het kalenderjaar.

Aangetekende stukken in Nederland aan het Bijkantoor Westzeedijk, Rotterdam (W.)

Losse nummers 75 cts.

De nieuwe **AUSTIN A 40 Somerset**

voegt nieuwe lauweren toe aan Austin's grote naam. Gebouwd op een chassis, dat een nieuwe maatstaf introduceerde voor het comfort, dat de z.g. lichte wagen kan bieden, betekent de Austin A 40 Somerset een schitterende uitbreiding van een reeds wereldberoemde serie auto's.

De prestaties van de Austin A 40 Somerset zijn uniek.

In traag verkeer rijdt men rustig in het tempo dat geëist wordt, om even later door een lichte druk op het gaspedaal de wagen tot leven te doen komen met een golf van kracht, welke hem binnen een minimum van tijd boven de 100 km per uur brengt. Met het veilige gevoel, dat de voortreffelijke remmen de wagen desnoods weer onmiddellijk tot stilstand brengen!

Economisch in 't gebruik - licht te besturen - comfortabel.

Let eens op hoeveel U er op de weg ziet!

R. S. STOKVIS & ZONEN N.V.

140 dealers en subdealers, overal in Nederland.